

A World Not Ours

Art Space Pythagorion

SCHWARZ FOUNDATION

A World Not Ours

Art Space Pythagorion

Contents

περιεχόμενα

- 10 Yannis Behrakis**/Γιάννης Μπεχράκης **14 Tanja Boukal**
18 Róza El-Hassan **22 Ninar Esber**
26 Mahdi Fleifel **30 Marina Gioti**/
Μαρίνα Γιώτη **34 Juice Rap News**
38 Sallie Latch **40 Giorgos**
Moutafis/Γιώργος Μουτάφης
44 Diller Scofidio & Renfro, Mark
Hansen, Laura Kurgan & Ben
Rubin in collaboration with/σε
συνεργασία με τους **Robert Gerard**
Pietrusko & Stewart Smith,
based on an idea by/βασισμένο
σε μια ιδέα του **Paul Virilio**
48 Colophon/Κολοφώνας

We had a place that we could call home...

Katerina Gregos/Κατερίνα Γρέγου

EN **A World Not Ours, the summer exhibition for Art Space Pythagorion, Samos, borrows its title from the award-winning homonymous 2012 film by director Mahdi Fleifel, which in turn borrows its name from a book by the Palestinian writer Ghassan Kanafani (1936–72). The film is a portrait of three generations of exile in the refugee camp of Ein el-Helweh, in southern Lebanon, while the book speaks about diaspora and the search for identity. The exhibition takes place in a location which has been at the heart of the refugee crisis that began in 2015, largely as a result of the war in Syria. Samos is one of the three Greek islands (together with Lesbos and Kos) closest to the Turkish coast, and as such has been at the crux of this humanitarian tragedy that has been played out on the region's shores. Given the highly charged location, it is vital that an art exhibition here should address this situation, which has been an unremitting reality on the island, and a pressing, unresolved issue for the whole of Europe. The exhibition focuses on the issue of the refugee crisis and forced migration by bringing together a group of artists, photographers, filmmakers and activists who offer different reactions, reflections, and analyses on the subject. Bringing together diverse practices from installation, performance, photography, film, video and photojournalism, the participants in the exhibition largely transcend one-sided and standard-**

GR Ο τίτλος της έκθεσης A World Not Ours που παρουσιάζει το Art Space Pythagorion για το φετινό καλοκαίρι προέρχεται από την ομώνυμη βραβευμένη ταινία του Mahdi Fleifel (2012), η οποία με τη σειρά της δανείζεται τον τίτλο της από ένα βιβλίο του Παλαιστίνιου συγγραφέα Ghassan Kanafani (1936–72). Η ταινία παρουσιάζει τρεις γενιές εξόριστων στον προσφυγικό καταυλισμό Ein elHelweh στον νότιο Λίβανο, ενώ το βιβλίο μιλά για τη διασπορά και την αναζήτηση ταυτότητας. Η έκθεση οργανώνεται σε μια περιοχή που βρέθηκε στο επίκεντρο της προσφυγικής κρίσης που ξεκίνησε το 2015, κυρίως ως αποτέλεσμα του πολέμου στη Συρία. Ως ένα από τα τρία πλησιέστερα στις τουρκικές ακτές ελληνικά νησιά, η Σάμος (μαζί με τη Λέσβο και την Κω) είναι στον πυρήνα αυτής της ανθρωπιστικής τραγωδίας που εξελίσσεται στα παράλια της περιοχής. Με δεδομένη τη φόρτιση του τόπου, είναι σημαντικό για μια έκθεση τέχνης να αναφερθεί σε μια κατάσταση που αποτελεί αδήριτη πραγματικότητα για το νησί και επείγον αλλά ανεπίλυτο ζήτημα για όλη την Ευρώπη. Η έκθεση εστιάζει στο θέμα της προσφυγικής κρίσης και της αναγκαστικής μετανάστευσης, συγκεντρώνοντας μια ομάδα εικαστικών, φωτογράφων, κινηματογραφιστών και ακτιβιστών που παρουσιάζουν τις διαφορετικές τους αντιδράσεις, σκέψεις και μαρτυρίες. Μέσα από τις ποικίλες τους πρακτικές —εγκαταστάσεις, performance, φωτογραφία, φιλμ, φωτορεπορτάζ— οι περισσότεροι συμμετέχοντες πηγαίνουν πέρα από τη μονόπλευρη και τυποποιημένη παρουσίαση της κρίσης (που αφορούν κυρίως τις ετοιμόρροπες βάρκες και το επικίνδυνο θαλάσσιο πέρασμα) για να εστιάσουν στο πριν και στο μετά τη δραματική αυτή στιγμή. Τα έργα της έκθεσης

ised media representations of the crisis (mostly consisting of rickety boats and images related to the perilous sea crossing) and look into the before and after this dramatic moment. The work on view provides deeper insight into the plight of the refugees, from a humanitarian point of view, acknowledges the complex roots of one of the most pressing issues of our time, while contextualising it into the larger global picture. A key idea underlying the exhibition is also that of engendering empathy – which is perhaps one of the things that can spur us to action. It considers what Susan Sontag has said we often see pain in images but we cannot feel it. Therefore it aims to make the whole issue more palpable and tangible for the public.

Harnessing methods that range from activism and direct action to poetic and metaphor, the participants in the exhibition provide a reflection on the issues of forced displacement and the experience of homelessness, perpetual insecurity, diasporic identity and existential limbo. The work that is on view is the result of in-depth, long-term research, on-the-ground engagement and first-hand experience. The works here offer genuine empathy and sincere motivation, as opposed to what Tirdad Zolghadr has been called ‘poornography’¹: the use of images of poverty and precariousness to create sensational images in the media as well as in art. In the contemporary art world, the refugee crisis has unfortunately engendered opportunism, with some rushing in to profess their engagement by producing facile one-liners and generating publicity for their own sake. This exhibition, rather, includes artists who opt for a nuanced way of working with these highly sensitive issues, who stay under the radar, working with discretion, thoughtfulness and beneficence. Many of the participants come from the Middle East or southeastern Europe, from countries that have experienced war, trauma, exodus and perilousness first hand.

The controversial deal between the European Union and Turkey that was put into place

εμβαθύνουν στο δράμα των προσφύγων από ανθρωπιστική σκοπιά, επισημαίνουν τα περίπλοκα αίτια πίσω από ένα από τα πιο πιεστικά ζητήματα της εποχής και το θέτουν σε ένα ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο. Ένα σημειοκλειδί της έκθεσης είναι επίσης η δημιουργία ενσυναίσθησης — ίσως ένα από τα πράγματα που μπορούν να μας παρακινήσουν σε δράση. Έχει να κάνει με αυτό που είπε κάποτε η Susan Sontag, ότι συχνά βλέπουμε τον πόνο σε εικόνες αλλά δεν τον αισθανόμαστε. Στόχος είναι λοιπόν να γίνει το θέμα πιο άμεσο και απτό για το κοινό.

Επιστρατεύοντας διάφορες μεθόδους, από τον ακτιβισμό και την απευθείας δράση ως την ποιητική και τη μεταφορά, οι δημιουργοί της έκθεσης στοχάζονται γύρω από τα θέματα του εκτοπισμού και του βιώματος της έλλειψης πατρίδας, της διαρκούς ανασφάλειας, της διασποράς και της υπαρξιακής εκκρεμότητας. Η δουλειά που εκθέτουν είναι αποτέλεσμα μακρόχρονης και εις βάθος έρευνας, επί τόπου εμπλοκής και εμπειρίας από πρώτο χέρι. Τα έργα τους αντικατοπτρίζουν γνήσια ταύτιση και ειλικρινή κίνητρα, σε αντίθεση με αυτό που ο Tirdad Zolghadr ονομάζει ‘poornography’¹: τη χρήση εικόνων φτώχειας και επισφάλειας από τα ΜΜΕ όσο και από την τέχνη για να προκαλέσουν αίσθηση. Στον χώρο της σύγχρονης τέχνης η προσφυγική κρίση έχει οδηγήσει σε έναν λυπηρό ομορτισμό, με κάποιους να σπεύδουν να δηλώσουν αλληλέγγυοι δημιουργώντας επιφανειακές εικόνες και εξασφαλίζοντας δημοσιότητα για λογαριασμό τους. Η έκθεση αυτή, αντίθετα, περιλαμβάνει καλλιτέχνες που επέλεξαν μια ευαίσθητη προσέγγιση σε θέματα που συχνά περνούν απαρατήρητα από την επικαιρότητα και εργάζονται με διακριτικότητα, περίσκεψη και καλή πρόθεση. Πολλοί από τους συμμετέχοντες προέρχονται από τη Μέση Ανατολή ή τη ΝΑ Ευρώπη, από χώρες που βίωσαν από πρώτο χέρι τον πόλεμο, το τραύμα, τον εκτοπισμό και την επισφάλεια.

Η αμφιλεγόμενη συμφωνία του περασμένου Μαρτίου μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Τουρκίας (με την οποία για κάθε Σύρο που επιστρέφει στην Τουρκία η ΕΕ θα δέχεται έναν πρόσφυγα από τους εκεί καταυλισμούς) έφερε μείωση στον ρυθμό αφίξεων των προσφύγων. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η κρίση αντιμετωπίστηκε, ούτε ότι οι πρόσφυγες σταμάτησαν να έρχονται. Μπορεί να φτάνουν λιγότερα σκάφη στα ελληνικά νησιά, αλλά όσο ο πόλεμος συνεχίζεται οι άνθρωποι θα εξακολουθούν να

in March this year (whereby for every Syrian returned to Turkey, the EU will resettle one from a refugee camp there) has seen the numbers of refugees subside. However, this does not mean that the crisis has been resolved, nor that the refugees have stopped crossing to Europe. There may be fewer boats landing on the shores of the Greek islands, but as long as there is war going on, people will continue to risk their lives to leave danger zones and seek out a better and safer future for their families. The refugee crisis has thus become one of the most fundamental political and existential issues of Europe, testing the continent's attitudes towards human rights, notions of tolerance and peaceful coexistence.

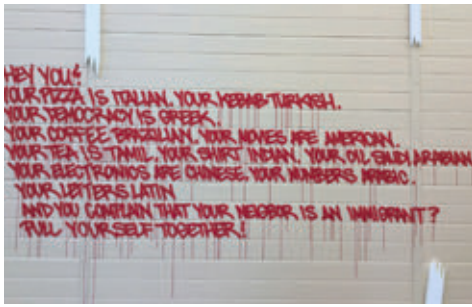
The crisis has brought political polarisation, a rise in nationalist rhetoric, prejudice, increasing xenophobia and racism to Europe once again. The question of refugees may be highly politicised but it is first and foremost a humanitarian issue. So far, Europe's policies have been largely anti-refugee, with many countries unwilling to open their doors and seeing the migrants as a threat. At the beginning of this year, nineteen European countries refused to take any asylum seekers from Greece, reinforcing the critique that 'Fortress Europe' is as closed as it ever was. In that sense, there is not only a refugee crisis but also a crisis in the management of migration within the EU itself and a lack of common ground in policy-making and sharing the responsibility of the crisis.

In January 2016, the EU had resettled just 0.17 % of a total 160,000 refugees that they had promised to resettle.² To put things further into perspective, the EU's entire 2014 asylum influx accounted for just 0.03% of its population as a whole, a tiny proportion.³ Likewise the over one million refugees and migrants who have come to Europe since 2015 constitute a tiny fraction of the European population. Children, who make up one third of those arriving, have been particularly affected, and although all of the European countries through which the

πρσκάrouν τη ζωή τους για να απομακρυνθούν από τις ζώνες κινδύνου και να εξασφαλίσουν καλύτερο και ασφαλέστερο μέλλον για τις οικογένειές τους. Έτσι, η προσφυγική κρίση έχει αναχθεί σε ένα από τα πιο θεμελιώδη πολιτικά και υπαρξιακά ζητήματα της Ευρώπης, δοκιμάζοντας τη στάση της ηπείρου μας ως προς τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ανοχή και την ειρηνική συνύπαρξη.

Η κρίση έχει οδηγήσει σε πολιτική πόλωση, άνοδο της εθνικιστικής ρητορικής, προκατάληψη και εκ νέου άνοδο της ξενοφοβίας και του ρατσισμού στην Ευρώπη. Το προσφυγικό μπορεί να έχει άκρως πολιτικοποιηθεί, αλλά είναι πρώτα και κύρια ζήτημα ανθρωπιστικό. Ως τώρα οι πολιτικές της Ευρώπης υπήρξαν εν πολλοίς αντιπροσφυγικές, με πολλές χώρες να αρνούνται να ανοίξουν τις πόρτες τους και να βλέπουν τους πρόσφυγες σαν απειλή. Στις αρχές αυτού του χρόνου δεκαεννέα ευρωπαϊκά κράτη αρνήθηκαν να δεχθούν αιτούντες άσυλο από την Ελλάδα, τροφοδοτώντας τις κριτικές που θέλουν το 'φρούριο Ευρώπης' να παραμένει το ίδιο κλειστό όπως πάντοτε. Από αυτή την άποψη, δεν υπάρχει μόνο προσφυγική κρίση αλλά και κρίση στο σύστημα διαχείρισης της μετανάστευσης μέσα στην ΕΕ και απουσία κοινής πολιτικής και από κοινού ανάληψης της ευθύνης για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Τον Ιανουάριο του 2016, η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε καλύψει μόλις το 0,17 % των 160.000 προσφύγων που έχει δεσμευτεί να μετεγκαταστήσει.² Για να γίνουν σαφέστερα τα μεγέθη, οι συνολικές εισροές για λόγους ασύλου στην ΕΕ το 2014 έφταναν μόλις στο 0,03% του συνολικού της πληθυσμού — μια αναλογία μικροσκοπική.³ Επίσης, το ένα και πλέον εκατομμύριο προσφύγων και μεταναστών που έχουν περάσει στην Ευρώπη από το 2015 συνιστούν ένα αμελητέο ποσοστό του ευρωπαϊκού πληθυσμού. Ιδιαίτερα επηρεάζονται τα παιδιά, που αποτελούν το ένα τρίτο των αφίξεων, και ενώ όλα τα ευρωπαϊκά κράτη διέλευσης των προσφύγων έχουν υπογράψει τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, τα περισσότερα κάνουν τα στραβά μάτια. Δισεκατομμύρια ευρώ έχουν διατεθεί για τον επαναπατρισμό των μεταναστών στις χώρες καταγωγής ή σε χώρες κοντά στις εμπόλεμες ζώνες, όπως η Τουρκία και ο Λίβανος, και για να μείνουν εκτός Ευρώπης. Το θεμελιώδες ερώτημα είναι αν δεν θα ήταν καλύτερο να διατεθούν οι πόροι αυτοί για την ενσωμάτωσή τους στην ευρωπαϊκή κοινωνία και την παροχή ευκαιριών απασχόλησης και εκπαίδευσης. Το γε-

**Jani Leinonen, School of Disobedience (detail)
Retrospective at KIASMA, Helsinki, 2015–2016
Photo: Katerina Gregos**

Jani Leinonen, School of Disobedience (λεπτομέρεια)
Αναδρομική έκθεση, KIASMA, Ελσίνκι, 2015–2016
Φωτογραφία: Κατερίνα Γρέγου

“Ε, εσύ! Η πίτσα σου είναι ιταλική. Το κεμπάπ σου τουρκικό. Η δημοκρατία σου ελληνική. Ο καφές σου βραζιλιάνικος. Οι ταινίες σου αμερικάνικες. Το τσάι σου είναι από τους Ταμίλ. Το πουκάμισό σου από την Ινδία. Το πετρέλαιο σου από τη Σαουδική Αραβία. Τα ηλεκτρονικά σου είναι κινέζικα, οι αριθμοί σου αραβικοί, το αλφάβητό σου λατινικό. Κι εσύ παραπονιέσαι ότι ο γείτονάς σου είναι μετανάστης; Σύνεθε!”

refugees pass have signed the United Nations Convention of the Rights of the Child, most are turning a blind eye to the situation. Billions of euros have been spent sending back migrants to their countries of origin, or to countries near conflict zones such as Turkey and Lebanon, and keeping them out of Europe. It is a fundamental question whether that money would be better spent on integrating them into European society and offering opportunities for work and education. The fact that immigration has played a positive role in the economies of hosting countries is conveniently overlooked. There is no doubt that the cultural history of Europe (indeed the world) has been enriched by migrations.

Migrations are not autonomous processes; they are the result of larger dynamics. According to figures compiled by the UN, 62 per cent of those coming into Europe are fleeing war, dictatorship and religious extremism. The conflict in Syria is the biggest cause of the present migration, but other factors are also important, including the ongoing violence in Afghanistan and Iraq, human rights violations in Eritrea, the civil war in Libya, as well as extreme poverty in the Global South. The number of asylum seekers in Europe has increased dramatically over the last few years and is expected to rise even further. Migration due to climate change is also going to be one of the future challenges the planet will have to face. Apart from increasing

γονός ότι η μετανάστευση έχει θετικό αντίκτυπο στις οικονομίες των χωρών υποδοχής παραβλέπεται σκόπιμα. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πολιτιστική ιστορία της Ευρώπης —όλου του κόσμου, μάλλον— έχει εμπλουτιστεί από τις μεταναστεύσεις.

Η μετανάστευση δεν είναι αυτόνομη διαδικασία αλλά αποτέλεσμα ευρύτερων δυναμικών. Βάσει στοιχείων του ΟΗΕ, το 62% εκείνων που φτάνουν στην Ευρώπη άφησαν τις πατρίδες τους λόγω πολέμου, δικτατορικών καθεστώτων και θρησκευτικού εξτρεμισμού. Η μεγαλύτερη αιτία του σημερινού κύματος μετανάστευσης είναι η σύραξη στη Συρία, αλλά υπάρχουν και άλλοι σημαντικοί παράγοντες όπως η διαρκής βία στο Αφγανιστάν και το Ιράκ, οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ερυθραία, ο εμφύλιος πόλεμος στη Λιβύη καθώς και η ακραία ανέχεια στον παγκόσμιο Νότο. Ο αριθμός των αιτούντων άσυλο στην Ευρώπη έχει αυξηθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια και αναμένεται να αυξηθεί ακόμη περισσότερο. Στις μελλοντικές προκλήσεις για τον πλανήτη θα περιλαμβάνεται και η μετανάστευση λόγω της κλιματικής αλλαγής. Πέρα από την αυξανόμενη ξενοφοβία και τον ρατσισμό, εξαπλώνεται και η αμνησία. Οι Ευρωπαίοι φαίνεται να έχουν ξεχάσει την προσφυγική κρίση που ξέσπασε στην ήπειρο με το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου: οι γονείς ή οι παππούδες μας βρέθηκαν στην κατάσταση που αντιμετωπίζουν σήμερα οι Σύριοι.

Παρότι η Ευρώπη γνώρισε πρόσφατα μια αρκετά μεγάλη οικονομική κρίση, ιδίως στον Νότο, οι Ευρωπαίοι δεν πρέπει να ξεχνούν ότι παραμένουν σχετικά πλούσιοι. Πρέπει ακόμη να θυμόμαστε πως η προσφυγική κρίση

xenophobia and racism, amnesia has taken grip. Europeans seem to have forgotten the refugee crisis that took place within the continent in the aftermath of the Second World War. We Europeans, our parents or grandparents, have been in the same situation as the one that the Syrians are in today.

Although Europe itself has seen its fair share of financial crisis recently, especially in the South, Europeans need to remember that they remain relatively prosperous. We also need to remember that the migration crisis did not occur in a vacuum, but has been the result of geopolitical power games in which Europe and the West are not innocent. As Slavoj Žižek has pointed out, ‘while large migrations are a constant feature of human history, the main causes in modern history are colonial expansions’.⁴ Prosperous Europe today is largely the result of this imperial past and this is one of the reasons we cannot turn a blind eye. Of course, the roots of the issue are not confined to Europe’s colonial past. As Jürgen Habermas points out in his book *Europe: The Faltering Project*, ‘the painful transition to post-colonial immigrant societies’ within Europe is coinciding with ‘the humiliating conditions of growing social inequality’ that are the result of globalisation, neoliberal economics and changing labour conditions.

All European countries in which refugees seek asylum must deal with this issue. But Greece, a virtually bankrupt country that is itself suffering an unprecedented humanitarian crisis, is at the forefront of the refugee crisis, has become a focal point for the conflicting viewpoints on the subject, and bears a disproportionate burden in relation to its own population and economic situation in comparison to more prosperous European countries who are looking the other way or are hostile towards refugees and migrants. While the international community makes demands of Greece to halt the influx of refugees from Turkey, without taking any measures against the trafficking themselves, many Greeks on the islands have helped

den πρόεκυψε εν κενώ: ήταν αποτέλεσμα γεωπολιτικών παιχνιδιών εξουσίας στα οποία η Ευρώπη και η Δύση δεν ήταν αμέτοχες. Όπως έχει επισημάνει ο Slavoj Žižek, ‘παρότι οι μεγάλες μεταναστεύσεις υπήρχαν πάντοτε στην ιστορία του ανθρώπου, το βασικό αίτιο στη σύγχρονη ιστορία ήταν οι αποικιοκρατικές επεκτάσεις’.⁴ Η σημερινή ευρωπαϊκή ευμάρεια πηγάζει σε μεγάλο βαθμό από εκείνο το αυτοκρατορικό παρελθόν, και αυτός είναι ένας από τους λόγους που δεν μπορούμε σήμερα να εθελουφλούμε. Ασφαλώς οι ρίζες του προβλήματος δεν περιορίζονται στο αποικιοκρατικό παρελθόν της Ευρώπης. Όπως εξηγεί ο Jürgen Habermas στο βιβλίο του *Europe: The Faltering Project*, ‘η επώδυνη μετάβαση στις μετααποικιακές κοινωνίες μεταναστών’ στην Ευρώπη συμπίπτει με ‘τις ταπεινωτικές συνθήκες της διογκούμενης κοινωνικής ανισότητας’ ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης, των νεοφιλελεύθερων πολιτικών και των μεταβαλλόμενων όρων εργασίας.

Το θέμα πρέπει να αντιμετωπιστεί από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες ζητούν άσυλο οι πρόσφυγες. Ωστόσο η Ελλάδα, μια χώρα ουσιαστικά χρεοκοπημένη και με τη δική της πρωτόγνωρη ανθρωπιστική κρίση, βρίσκεται στην αιχμή του προσφυγικού και στο επίκεντρο των αντικρουόμενων προσεγγίσεων του προβλήματος και φέρει δυσανάλογο μέρος του φορτίου σε σχέση με τον πληθυσμό και την οικονομική της κατάσταση ενώ άλλα, πιο εύπορα κράτη αδιαφορούν ή είναι εχθρικά προς τους μετανάστες. Ενώ η διεθνής κοινότητα απαιτεί από την Ελλάδα να ανασχέσει την εισροή προσφύγων από την Τουρκία, χωρίς να παίρνουν οι ίδιοι μέτρα κατά της διακίνησης, πολλοί Έλληνες στα νησιά πάσχισαν να βοηθήσουν παρέχοντας τροφή και ιατρική ή νομική βοήθεια. Άλλοι, όμως, βλέπουν τους πρόσφυγες σαν απειλή για τον τουρισμό (όλα τα ελληνικά νησιά που βρίσκονται κοντά στα τουρκικά παράλια γνωρίζουν δραματική πτώση στις αφίξεις τουριστών από τότε που ξέσπασε η κρίση), ενώ μερικοί βρίσκουν την ευκαιρία να κερδοσκοπήσουν. Πρόκειται για ένα ζοφερό παράδειγμα των δεινών που περνά η ίδια η Ελλάδα, όπου ο ‘Άλλος’ εύκολα γίνεται εξιλαστήριο θύμα.

Μια και η προσφυγική κρίση δεν πρόκειται να λυθεί από μόνη της, είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί μεγαλύτερη επίγνωση της φύσης, του μεγέθους και της περιπλοκότητας του προβλήματος. Πατί, θα ρωτούσε κάποιος, πρέπει μια έκθεση να καταπιαστεί με ένα κρίσι-

to alleviate their predicament by providing, food, medical or legal aid. Others, however, see the refugees as a threat to tourism (all the Greek islands close to the coast of Turkey have seen a dramatic drop in tourist arrivals since the crisis broke out) and some even taken advantage of the situation to seek profit. It is a bleak example of the distress that Greece itself finds itself in, where the 'Other' becomes the predictable scapegoat.

Since the refugee crisis will not go away by itself, it is necessary that a greater awareness of the nature, complexity, and extent of the issue be developed. Why, might one ask, should an exhibition address such an unresolved critical issue, which is so highly sensitive and difficult to represent? The answer is quite straightforward: artists and cultural practitioners have a different way of looking into socio and geopolitical catastrophes. Policymakers generally try to capture problems in practical terms and handle them as manageable quantitative data. The media treat disasters predominantly as consumable, spectacularised events, which eventually become old, forgotten news. The general public, mostly under the influence of populist parties and sensationalist journalism, experiences humanitarian disasters as a personal threat to their jobs and lifestyles. Artists, on the other hand, may highlight the complexities underlying such questions, pointing out all kinds of different positions that can be taken in relation to them. These alternative approaches invite us to look at problems from different and unexpected angles and reveal a multitude of unimagined or misunderstood aspects of important phenomena. Artists not only reveal the predicament, but also point out the myriad subjectivities that get lost in the mainstream narratives. They steer clear of polarising notions of 'them' and 'us', make us aware of our own predispositions, biases, preconceptions and hopefully guide us to become more open-minded, and less self-contained and secluded. They frequently offer a wider perspec-

μο ανεπίλυτο πρόβλημα τόσο ευαίσθητο και τόσο δύσκολο να αναπαρασταθεί; Η απάντηση είναι απλή: οι καλλιτέχνες έχουν τον δικό τους τρόπο να προσεγγίζουν τις κοινωνικοπολιτικές και γεωπολιτικές καταστροφές. Οι τεχνοκράτες προσπαθούν γενικά να συλλάβουν το πρόβλημα με πρακτικούς όρους και να το χειριστούν ως απτά ποσοτικά δεδομένα. Τα ΜΜΕ αντιμετωπίζουν τις τραγωδίες κυρίως σαν θέαμα προς κατανάλωση που σύντομα παλιώνει και ξεχνιέται. Η κοινή γνώμη, υπό την επήρεια λαϊκιστικών κομμάτων και της κίτρινης δημοσιογραφίας, βιώνει τις ανθρωπιστικές κρίσεις σαν απειλή για την απασχόληση και τον τρόπο ζωής τους. Οι καλλιτέχνες, αντίθετα, μπορούν να φωτίσουν τις πολυπλοκότητες πίσω από τα σχετικά ζητήματα, επισημαίνοντας τις διαφορετικές θέσεις που μπορεί κανείς να πάρει.

Οι εναλλακτικές αυτές προσεγγίσεις μάς καλούν να δούμε τα προβλήματα από διαφορετικές και αναπάντεχες οπτικές γωνίες και να εντοπίσουμε πλευρές που δεν είχαμε φανταστεί ή τις είχαμε παρεξηγήσει. Οι καλλιτέχνες όχι μόνο αποκαλύπτουν το δράμα αλλά ανασύρουν και τις ποικίλες υποκειμενικότητες που χάνονται μέσα στις κυρίαρχες αφηγήσεις. Αποφεύγουν τις πολώσεις του τύπου 'αυτοί' και 'εμείς', μας υποδεικνύουν τις ίδιες μας τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα και ίσως μας οδηγήσουν σε ένα πνεύμα πιο ανοιχτό, λιγότερο στεγανό και περιχαρακωμένο. Συχνά προσφέρουν μια προοπτική διευρυμένη και πιο κριτική, παρουσιάζοντας τα τρέχοντα γεγονότα υπό ένα φως διαφορετικό, πιο πολύπλευρο και εμπειριστατωμένο. Ζωντανεύουν άγνωστες ιστορίες και αποκαλύπτουν κρυμμένες εμπειρίες, υποκειμενικότητες και αφηγήσεις. Και αυτός ακριβώς είναι ο στόχος της έκθεσης. Θέλουμε μέσα από τη δουλειά τους να ευαισθητοποιήσουμε την κοινή γνώμη γύρω από τις διαφορετικές και λιγότερο γνωστές πλευρές αυτής της ανθρωπιστικής κρίσης — της χειρότερης μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο— ιδίως όπως βιώνεται σήμερα στην Ελλάδα. Παρότι οι εκθέσεις σαν αυτήν δεν λύνουν το πρόβλημα, το διατηρούν ζωντανό στο νου μας και συντηρούν την ευαισθησία της κοινής γνώμης ώστε να συνεχιστεί η απαραίτητη δημόσια συζήτηση.

Εκείνο που τελικά χρειάζεται είναι ενσυναίσθηση: η ικανότητα να αναλογιστεί κανείς 'τι θα γινόταν αν ήμουν εγώ σε αυτή τη θέση; Πώς θα αντιδρούσα;' Η έκθεση φιλοδοξεί να ενισχύσει αυτή την προσέγγιση. Καθώς η μετανάστευση θα παραμείνει ένα από τα φλέγοντα

tive and greater criticality, and show contemporary issues under a different, more considered and nuanced light. They bring untold stories to life and reveal hidden experiences, subjectivities and narratives. This is precisely the goal of this exhibition. Through their work, we wish to raise public awareness of the different and less familiar aspects of this humanitarian disaster – the worst since the Second World War – especially as it is experienced today in Greece. While exhibitions like these do not solve the problem, they do keep it alive in our minds and maintain public awareness so that the necessary debate continues.

What is needed, ultimately, is empathy, the ability to consider the question ‘what if this were me? How would I react then?’ The exhibition will hopefully help to foster that viewpoint. As migration will remain one of the pressing issues of our time, with more and more people forced into flight and nomadism for political, economic or environmental reasons, we need to re-consider what it means to co-habit this spherical, increasingly inter-connected planet in terms of mutual hospitality and generosity. This is one of the most serious challenges of our time, and the solution cannot be the divisive politics of exclusion.

ζητήματα του καιρού μας, με όλο και περισσότερους ανθρώπους να εξωθούνται στη φυγή και τον νομαδισμό για λόγους πολιτικούς, οικονομικούς ή περιβαλλοντικούς, πρέπει να ξανασκεφτούμε τι σημαίνει η συγκατοίκηση αυτού του σφαιρικού, όλο και πιο διασυνδεδεμένου πλανήτη με όρους φιλοξενίας και γενναιοδωρίας. Αυτή είναι μια από τις σοβαρότερες προκλήσεις της εποχής, και η λύση δεν μπορεί να είναι η διχαστική πολιτική του αποκλεισμού.

Notes/ Σημειώσεις

1 http://sulki-min.com/unitednationsplaza/readingroom/Zolghadr_Poornography.pdf

2 <http://www.theguardian.com/world/2016/jan/05/refugees-eu-resettles-tiny-number-pledged-target-four-months>

3 <http://www.economist.com/blogs/graphicdetail/2015/09/daily-chart>.

4 <http://inthesetimes.com/article/18385/slavoj-zizek-european-refugee-crisis-and-global-capitalism>

Yannis Behrakis

Γιάννης Μπεχράκης

Ένας Σύρος πρόσφυγας φιλά την κόρη του μετά από ώρες πεζοπορίας μέσα στη βροχή για να φτάσει στα ελληνοσκοπιανά σύνορα κοντά στο ελληνικό χωριό της Ειδομένης — 10 Σεπτεμβρίου 2015. Χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες, μεταξύ των οποίων και οικογένειες με μικρά παιδιά, είναι μουσκεμένοι έχοντας περάσει τη νύχτα υπό καταρρακτώδη βροχή στο ύπαιθρο. Περίπου 7.000 άτομα περίμεναν σε ένα λασπωμένο χωράφι έξω από τη Ειδομένη για να περάσουν τα σύνορα, ενώ έφταναν συνεχώς και άλλοι με τρένα, λεωφορεία ή ταξί καθώς η αστυνομία της FYROM είχε επιβάλει περιορισμούς στη ροή των προσφύγων.

Ευγενική παραχώρηση των Γιάννη Μπεχράκη/Reuters

A Syrian refugee kisses his daughter as he walked for hours through a rainstorm to reach Greece's border with FYRO-Macedonia, near the Greek village of Idomeni, September 10, 2015. Thousands of refugees and migrants, including many families with young children, have been left soaked after spending the night sleeping in the open in torrential rain on the Greek- FYRO Macedonian border. About 7,000 people waited in the mud at an open field near the northern Greek village of Idomeni to cross the border, with more arriving in trains, buses and taxis, as FYRO Macedonian police has imposed rationing in the flow of refugees.

Courtesy of Yannis Behrakis/Reuters

EN Yannis Behrakis is a Pulitzer Prize-winning photojournalist who has worked for Reuters since 1987. Over the last 25 years, he has photographed major moments in history including the funeral of Ayatollah Khomeini in Iran, the changes in Eastern Europe and the Balkans, the civil conflicts in Croatia, Bosnia and Kosovo, the wars in Chechnya, Sierra Leone, Somalia, Afghanistan, Lebanon, the two Gulf Wars, and the Arab Spring in Egypt, Libya and Tunisia. For many years, he has photographed the Israeli-Palestinian conflict, and in 2008 he moved with Reuters to Jerusalem as the chief photographer for Israel and the Palestinian Territories. In 2010 he returned to Greece to cover the financial crisis, where he has remained to cover the refugees arriving in his homeland in 2015. “I have been covering refugees and migrants for over 25 years, but this year has been different: migrants are arriving in my homeland” Behrakis said in an interview for the Guardian newspaper which chose him as their photographer of the year in 2015. Of his work documenting the refugee crisis in 2015 he said, “The least challenging part of this year was taking pictures. The biggest struggle was the emotional involvement ... it was so sad to see the same thing again and again... No one expected there to be so many of them. But most Greeks have some refugee blood, and locals realised these people only wanted to use Greece as a stepping-stone to go north. I want to express my gratitude to all the Greek and foreign volunteers who helped in the islands and the northern border. You prove that humanity is alive!”

GR Ο Γιάννης Μπεχράκης είναι φωτορεπόρτερ βραβευμένος με το Βραβείο Pulitzer που εργάζεται για το Reuters από το 1987. Τα τελευταία 25 χρόνια έχει φωτογραφήσει σημαντικές ιστορικές στιγμές όπως η κηδεία του Αγιατολάχ Χομεϊνί στο Ιράν, οι αλλαγές στην ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια, οι εμφύλιες συρράξεις στην Κροατία, τη Βοσνία και το Κοσσυφοπέδιο, οι πόλεμοι στην Τσετσενία, τη Σιέρα Λεόνε, τη Σομαλία, το Αφγανιστάν και τον Λίβανο, οι δύο Πόλεμοι του Κόλπου και η Αραβική Άνοιξη στην Αίγυπτο, τη Λιβύη και την Τυνησία. Φωτογραφίζει επί χρόνια τις συγκρούσεις Ισραηλινών και Παλαιστινίων, και το 2008 εγκαταστάθηκε με το Reuters στην Ιερουσαλήμ ως επικεφαλής φωτογράφος για το Ισραήλ και τα Παλαιστινιακά Εδάφη. Το 2010 επέστρεψε στην Ελλάδα για να καλύψει την οικονομική κρίση, και παρέμεινε για να καλύψει την άφιξη των προσφύγων στην πατρίδα του το 2015. “Καλύπτω πρόσφυγες και μετανάστες πάνω από 25 χρόνια, αλλά αυτή τη φορά είναι αλλιώς: οι μετανάστες φτάνουν στη δική μου πατρίδα”, δήλωσε σε μια συνέντευξη στην εφημερίδα Guardian, η οποία τον επέλεξε ως φωτογράφο της χρονιάς το 2015. Μιλώντας για την καταγραφή της προσφυγικής κρίσης του 2015, είπε: “Το λιγότερο δύσκολο κομμάτι ήταν η φωτογράφιση. Η μεγάλη πρόκληση ήταν η συναισθηματική εμπλοκή... ήταν τόσο λυπηρό να βλέπεις το ίδιο πράγμα ξανά και ξανά... Κανείς δεν περίμενε ότι θα ήταν τόσοι πολλοί. Όμως οι περισσότεροι Έλληνες έχουν προσφυγικό αίμα μέσα τους, και οι ντόπιοι κατάλαβαν ότι για τους ανθρώπους αυτούς η Ελλάδα ήταν απλώς ένας σταθμός στο ταξίδι τους προς τον βορρά. Θέλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όλους τους Έλληνες και ξένους εθελοντές που βοήθησαν στα νησιά και στα βόρεια σύνορα. Αποδείξατε πως η ανθρωπιά ζει ακόμη!”

Ένας μετανάστης ζεσταίνεται στη φωτιά ενός αυτοσχέδιου καταυλισμού κοντά σε ένα κέντρο καταγραφής στη Λέσβο — 18 Νοεμβρίου 2015. Η Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει ζητήσει από τις ελληνικές αρχές να αυξήσουν επείγοντως τις δομές υποδοχής και στέγασης, καθώς σήμερα υπάρχουν μόνο 2.800 θέσεις για τους 12.000 πρόσφυγες και μετανάστες που βρίσκονται τώρα στο νησί.

Ευγενική παραχώρηση των Γιάννη Μπεχράκη/Reuters

A stranded migrant keeps warm by an open fire at a makeshift camp close to a registration center on the Greek island of Lesbos, November 18, 2015. UNHCR has appealed to the Greek authorities to create additional accommodation and reception capacity as a matter of urgency since there are currently only 2,800 reception places for the 12,000 refugees and migrants currently on the island. Courtesy of Yannis Behrakis/Reuters

CV Yiannis Behrakis was born in Athens in 1960. He studied photography at the Athens School of Arts and Technology and received his BA (Honours) in arts by Middlesex University. He is a seven-time recipient of the Greek National Fuji Awards “Photographer of the Year,” and a three-time winner of the European News Photographer of the Year awarded by the European Fuji Awards. In 2012 and 2015 he won awards in the POYi (pictures of the Year international) by the Missouri University.

In 2004, 2009, 2013 and 2015 he won awards in the China International Press Photo Contest and in 2015 he won the Gold award in the prestigious Days in Japan photojournalism competition. In 2016, Behrakis and his team were awarded the Pulitzer Prize for Breaking News Photography for their work covering Middle Eastern migrants arriving in Europe.

CV Ο Γιάννης Μπεχράκης σπούδασε φωτογραφία στον ΑΚΤΟ και έλαβε πτυχίο —BA (Honours)— από το Middlesex University. Έχει κερδίσει επτά φορές το ελληνικό εθνικό βραβείο Fuji για τον “Φωτογράφο της Χρονιάς” και τρεις φορές τον τίτλο του Ευρωπαίου Φωτορεπόρτερ της Χρονιάς από τα European Fuji Awards. Το 2012 και το 2015 βραβεύτηκε στο πλαίσιο του προγράμματος POYi (pictures of the Year international) του Πανεπιστημίου του Μισούρι.

Τα έτη 2004, 2009, 2013 και 2015 έλαβε βραβεία στον Διεθνή Διαγωνισμό Δημοσιογραφικής Φωτογραφίας της Κίνας και το 2015 κατέκτησε το Χρυσό Βραβείο στον γνωστό διαγωνισμό ειδησεογραφικής φωτογραφίας Days in Japan. Το 2016 ο Μπεχράκης και η ομάδα του τιμήθηκαν με το Βραβείο Pulitzer στην κατηγορία Breaking News Photography για την κάλυψη της άφιξης προσφύγων από τη Μέση Ανατολή στην Ευρώπη.

Tanja Boukal

EN Tanja Boukal has been travelling regularly to crisis regions for the past ten years. In places such as Egypt, Greece, Columbia, Lampedusa, Mellila (Spain) or Sarajevo, Boukal's practice takes as its starting point the local situations from which she develops her artistic themes. As the artist says, "I deal with people, their situations and their strategies. In my work I do not want to show just the negative aspects, but draw attention to the things people do to change their situation or at least attempt to change it."

Trained in art embroidery and stage design at Wiener Kunstschule in Vienna, in her early career Boukal focused on sculpture and installation. More recently she has used photography, and since 2007 she has begun working with soft textile materials. Employing embroidery, knitting and sewing techniques, Boukal aims to make the viewer approach difficult subject matter via familiar material in order to better deal with it and overcome the distance to it. For the exhibition *A World Not Ours*, Boukal is showing newly commissioned work as well as already existing pieces, as part of her long-term research into the refugee crisis.

Ode to Joy, an existing work, is part of Boukal's series *The Melilla Project: Melilla is a Spanish exclave at Africa's northern shore comprised of 85,000 inhabitants on a mere 13.5 square kilometres. It is surrounded by a fence, six to seven metres high, that separates it from its Moroccan environs, guarded by military and police forces and equipped with high-tech devices to keep refugees out of European territories. The external frontier of the European Union is additionally secured against illegal immigration by watchtowers, motion detectors, radar,*

GR Η Tanja Boukal (γεν. 1976, Αυστρία) ζει και εργάζεται στη Βιέννη αλλά τα τελευταία χρόνια ταξιδεύει τακτικά σε περιοχές που βρίσκονται σε κρίση. Η έρευνα της Boukal σε μέρη όπως η Αίγυπτος, η Ελλάδα, η Κολομβία, η Λαμπεντούσα, η Μελίγια (Ισπανία) ή το Σεράγεβο έχει ως αφετηρία ανάπτυξης των εικαστικών της θεμάτων τις τοπικές καταστάσεις. Όπως λέει η ίδια, "Καταπιάνομαι με τους ανθρώπους, τις καταστάσεις και τις στρατηγικές τους. Στη δουλειά μου δεν θέλω να δείξω μόνο τα αρνητικά αλλά να στρέψω την προσοχή στο τι κάνουν —ή προσπαθούν να κάνουν— οι άνθρωποι για να αλλάξουν τις συνθήκες."

Μετά από σπουδές στο καλλιτεχνικό κέντημα και τη σκηνογραφία στη Wiener Kunstschule της Βιέννης, η Boukal εστίασε αρχικά στη γλυπτική και τις εγκαταστάσεις. Αργότερα χρησιμοποίησε τη φωτογραφία, ενώ από το 2007 ξεκίνησε να δουλεύει με μαλακά υφάσματα. Δουλεύοντας με τεχνικές κεντήματος, πλεξίματος και ραπτικής, η Boukal έχει στόχο να φέρει τον θεατή σε επαφή με δύσκολα θέματα μέσω οικείων υλικών ώστε να μειώσει την απόσταση από αυτά. Για την έκθεση *A World Not Ours*, η Boukal παρουσιάζει προϋπάρχοντα όσο και καινούργια έργα που εντάσσονται στη μακρόχρονη έρευνά της γύρω από το προσφυγικό ζήτημα.

Ένα από τα παλαιότερα έργα, το *Ode to Joy*, είναι μέρος της σειράς *The Melilla Project*: η Μελίγια αποτελεί ισπανικό έδαφος στη βόρεια ακτή της Αφρικής, με 85.000 κατοίκους σε μια έκταση μόλις 13,5 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Ο φράχτης ύψους 6 ως 7 μέτρων που τη χωρίζει από τη γύρω μαροκινή επικράτεια φυλάσσεται από δυνάμεις του στρατού και της αστυνομίας και επιτηρείται από συσκευές υψηλής τεχνολογίας για να κρατήσει τους πρόσφυγες εκτός ευρωπαϊκών εδαφών. Για την προστασία έναντι της παράνομης μετανάστευσης, το εξωτερικό αυτό σύνορο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαθέτει ακόμη πύργους ελέγχου, αισθητήρες κίνησης, ραντάρ, εξοπλισμό νυχτερινής παρατήρησης και δακρυγόνα. Η Μελίγια είναι από παράδειγμα αυτού που λέγεται "Ευρώπη-Φρούριο" (*Fortress Europe*).

night vision gears, and teargas bombs. Melilla is thus an example of “Fortress Europe”.

Thirty thousand migrants from Sub-Saharan-Africa and Syria are stranded at this frontier of Europe, waiting for that “perfect moment.” Melilla’s inhabitants are confronted with the issue of the refugees, who are less concerned about the possibility to die at the attempt to overcome the fence than to return to their former lives. In the course of two research trips in 2014 Boukal had the opportunity to work with the refugees, inhabitants and volunteers of Melilla. Furthermore, she had the possibility to do workshops with refugees at the CETI-Camp, and to accompany self-sacrificing nurses in the Moroccan mountains. In *Ode to Joy*, Friedrich Schiller’s libretto is used by Ludwig van Beethoven in the final movement of his *Symphony No. 9*, which was adopted as the Anthem of Europe by the European Union. The text says a great deal about the way Europe defines itself and its relation to uninvited intruders. With great pathos it describes the classical ideal of a society of equals, who are connected by the bond of joy and friendship. A white lace cloth, hand-knitted of highest quality cashmere by Tanja Boukal, bears the libretto of the Europe Anthem framed

Τριάντα χιλιάδες πρόσφυγες από την υποσαχάρια Αφρική και τη Συρία βρίσκονται εγκλωβισμένοι στο ευρωπαϊκό αυτό σύνορο περιμένοντας την “κατάλληλη στιγμή.” Οι κάτοικοι της Μελίγια έχουν να αντιμετωπίσουν το ζήτημα των προσφύγων που προτιμούν να διακινδυνεύσουν τη ζωή τους προσπαθώντας να περάσουν τον φράχτη παρά να γυρίσουν στη ζωή που άφησαν πίσω τους. Στα δύο ερευνητικά ταξίδια που έκανε το 2014, η Boukal είχε την ευκαιρία να δουλέψει με πρόσφυγες, κατοίκους και εθελοντές στη Μελίγια. Μπόρεσε επίσης να οργανώσει εργαστήρια με τους πρόσφυγες στον καταυλισμό CETI, και να συνοδεύσει τις ηρωικές νοσοκόμες στα βουνά του Μαρόκου.

Το *Ode to Joy* αναφέρεται στο λιμπρέτο του Friedrich Schiller που χρησιμοποιεί ο Μπετόβεν στο τελευταίο μέρος της Ενάτης Συμφωνίας, και το οποίο υιοθέτησε ως Ύμνο της Ευρώπης η ΕΕ. Το κείμενο είναι εύγλωτο ως προς το πώς ορίζει η Ευρώπη τον εαυτό της και τη σχέση της με τους απρόσκλητους ξένους. Περιγράφει με πάθος το κλασικό ιδανικό μιας κοινωνίας ίσων που τους συνδέει η χαρά και η φιλία. Ένα λευκό δαντελωτό ύφασμα, πλεγμένο στο χέρι από την Tanja Boukal με κασμίρη υψηλής ποιότητας, φέρει το λιμπρέτο του ευρωπαϊκού ύμνου πλαισιωμένο από πάνελ με αγκαθωτό σύρμα.

MEMORIES OF TRAVELS AND DREAMS, 2016
Print on Alu-Dibond, padded fabric on plywood, rubber bands, postcards
140 x 100 cm
Courtesy the artist

MEMORIES OF TRAVELS AND DREAMS, 2016
Φωτογραφία σε Alu-Dibond, ύφασμα με υπόστρωμα σε κόντραπλακέ, λαστιχάκια, καρτποστάλ
140 x 100 εκ.
Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχιδας

by barbed wire panels. This cloth accompanied the artist's wanderings around Melilla. On both sides of the border, she took photographs of migrants wrapped in this luxury plaid, wrapped in these high ideals of Europe, suggesting the difference between theory and practice.

Three new works have also been produced for the exhibition following a site-visit the artist made this spring to Greece and Turkey.

Izmir Concrete (2016) is an installation with photography and cement bricks, which was created following a visit to Basmane, a neighborhood in the heart of the port city of Izmir, where the wheels of the refugee smuggling economy continue to spin. Migrants huddle inside grimy hotels, checking prices with the smugglers, buying flimsy life jackets, comparing boats and motors in shops, waiting for private mini-buses to the coast. Jewelry shops trade refugee pawned gold, and a shop offers money transfers from Syria. All this provides insight into what remains unseen before the ominous crossing to Greece.

Memories of Travels and Dreams (2016) is a new photographic work produced by the artist, who crossed from Greece to Turkey and back again during her trip to Samos. We witness the process of travel as a tourist through a boat trip from Kusadasi to Samos: buying a ticket in the office of the ferry company, shopping at the duty free zone, entering the boat. There is plenty of space, life vests for every potential passenger and a coffee shop on board. It takes 1 hour 15 minutes to arrive safely in Greece. The ticket costs 35 € and children under the age of 6 travel for free. The refugee trajectory for the very same trip is a very different

Το ύφασμα ακολουθούσε την καλλιτέχνη σε όλες τις εξορμήσεις της στη Μελίγια. Οι φωτογραφίες που πήρε και από τις δύο πλευρές των συνόρων δείχνουν πρόσωπους τυλιγμένους με αυτό το πολυτελές ύφασμα· τυλιγμένους με τις λέξεις των υψηλών ιδανικών της Ευρώπης, υπονούντας τη διαφορά μεταξύ θεωρίας και πράξης.

Στην έκθεση υπάρχουν επίσης τρία νέα έργα φτιαγμένα ειδικά μετά από ένα πρόσφατο ταξίδι της Boukal στην Τουρκία και την Ελλάδα. Το Izmir Concrete (2016) είναι μια εγκατάσταση με φωτογραφίες καιτσιμεντόλιθους, εμπνευσμένη από μια επίσκεψη στη συνοικία Μπασμάν στο κέντρο της Σμύρνης όπου τα γρανάζια της οικονομίας της διακίνησης προσφύγων εξακολουθούν να γυρνούν. Οι μετανάστες καταλύουν σε φτηνά ξενοδοχεία, παίρνουν τιμές από τους διακινητές, αγοράζουν ανεπαρκή σωσίβια, συγκρίνουν βάρκες και μηχανές στα μαγαζιά, περιμένουν ιδιωτικά λεωφορεία να τους μεταφέρουν στην ακτή. Τα κοσμηματοπωλεία ανταλλάσσουν χρυσαφικά, και ένα μαγαζί προσφέρει εμβάσματα από τη Συρία. Όλα αυτά μας δίνουν μια ιδέα των άορατων μηχανισμών πριν από το επισφαλές πέρασμα στην Ελλάδα.

Το Memories of Travels and Dreams (2016) είναι ένα νέο φωτογραφικό έργο που δημιούργησε η Boukal όταν βρισκόταν στη Σάμο και πέρασε από την Ελλάδα στην Τουρκία και πάλι πίσω. Παρακολουθούμε τη διαδικασία του θαλασσινού ταξιδιού από το Κουσάντασι στη Σάμο για έναν τουρίστα: αγορά εισιτηρίου στο πρακτορείο της ναυτιλιακής εταιρείας, ψώνια στο duty free και επιβίβαση στο πλοίο, όπου υπάρχει άφθονος χώρος, σωσίβια για όλους και ένα καφέ. Το ασφαλές πέρασμα στην Ελλάδα διαρκεί 1 ώρα και 15 λεπτά. Το εισιτήριο κοστίζει 35 ευρώ, και τα παιδιά μέχρι 6 ετών ταξιδεύουν δωρεάν. Για τους πρόσφυγες, το ίδιο αυτό ταξίδι είναι μια εντελώς διαφορετική υπόθεση: βρίσκεις τον κατάλληλο διακινητή, αγοράζεις σωσίβια αμφίβολης ποιότητας και νερό, αποφασίζεις ποια από τα υπάρχοντά σου θα εγκαταλείψεις, μπαίνεις στη λέμβο. Καθώς πρέπει να στοιβαχτούν όσο το δυνατόν περισσότεροι σε κάθε σκάφος, οι επιβά-

story: finding a suitable smuggler, buying life vests and water, deciding which of your belongings to leave behind, entering the dinghy. As many people as possible are to be squeezed into the boats, so passengers are forced to drive the boat by themselves and everybody is afraid. The ticket costs 1500 \$ and there is no discount for children available. Ten people a day have died trying to cross the Mediterranean, since 2014, according to figures from the International Organization for Migration (IOM) With the EU – Turkey agreement, migrants are now increasingly making the Africa crossing, which is even more perilous.

The work is about the difference of a trip on the same route. It is about the absurd situation where your passport decides whether you will go on an idyllic tourist journey or you will risk your life. Finally, Boukal has produced a new video, *The Children and the Sea (2016)*, filmed on a cemetery in Pythagorion, Samos, where Syrian children who did not survive the crossing to Greece have been buried.

CV TANJA BOUKAL was born in Vienna in 1976. She is the youngest Austrian artist ever to have a solo exhibition in the Museum der Moderne Salzburg (2013). Other exhibitions include: No one has any intention of building a wall, Kunstverein Augsburg, Germany (2016); Demonstrating Minds, KIASMA – Museum of Contemporary Art, Helsinki (2015); Memory Lab – Month of Photography, Budapest Gallery, Budapest (2014); Answers on the Front of a Postcard, Opus Art, Newcastle-upon-Tyne (2012); Qui vive? Moscow International Biennale for Young Art, Moscow (2008); Divided Space, Centre d'Arte Puccini, Florence (2002); and Youth Has Culture, Rotpunkt, Vienna (1997).

τες υποχρεώνονται να τις οδηγήσουν μόνοι τους, και όλοι φοβούνται. Το εισιτήριο κοστίζει 1500 δολάρια, και δεν υπάρχει έκπτωση για τα παιδιά. Από το 2014 πνίγονται 10 άνθρωποι την ημέρα, βάσει στοιχείων του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (IOM). Μετά τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας, όλο και περισσότεροι μετανάστες επιλέγουν το πέρασμα από την Αφρική, που είναι ακόμη πιο επικίνδυνο, με μεγαλύτερο κόστος σε ζωές. Το έργο μιλά για ένα διαφορετικό ταξίδι στην ίδια διαδρομή για μια παράλογη κατάσταση όπου το διαβατήριό σου κρίνει αν θα κάνεις ένα ειδικό τουριστικό ταξίδι ή θα ρισκάρεις τη ζωή σου. Τέλος, η Boukal παρουσιάζει ένα νέο βίντεο, το *The Children and the Sea (2016)*, γυρισμένο σε ένα νεκροταφείο στο Πυθαγόρειο της Σάμου όπου είναι θαμμένα παιδιά από τη Συρία που δεν επέζησαν του πέρασματος στην Ελλάδα.

CV Η Tanja Boukal (γεν. 1976, Βιέννη) είναι η νεότερη αυστριακή καλλιτέχνης που έχει ποτέ παρουσιάσει ατομική έκθεση στο Museum der Moderne Salzburg (2013). Στις εκθέσεις της περιλαμβάνονται επίσης: *No one has any intention of building a wall*, Kunstverein Augsburg, Γερμανία (2016)· *Demonstrating Minds*, KIASMA – Museum of Contemporary Art, Ελσίνκι (2015)· *Memory Lab – Month of Photography*, Budapest Gallery, Βουδαπέστη (2014)· *Answers on the Front of a Postcard*, Opus Art, Newcastle-upon-Tyne (2012)· *Qui vive?* Moscow International Biennale for Young Art, Μόσχα (2008)· *Divided Space*, Centre d'Arte Puccini, Φλωρεντία (2002)· και *Youth Has Culture*, Rotpunkt, Βιέννη (1997).

Róza El-Hassan

BREEZE 7, M HKA, ANTWERP
Site-specific installation with adobe bricks
Photo: Christine Clincx

BREEZE 7, M HKA, AMΒΕΡΣΑ
Εγκατάσταση συγκεκριμένου χώρου με πλίνθους
Φωτογραφία: Christine Clincx

EN Born in Budapest but holding dual Hungarian and Syrian citizenship, Róza El-Hassan pursues a practice shaped by working with refugees in Syria, Lebanon, and Palestine. Combining the use of maquettes and mixed media sculptures with works on paper and wall-drawings, El-Hassan merges many contradictory qualities into a multi-faceted and nuanced reflection on the human condition and particularly marginalized communities and refugees. El-Hassan is also the founder of Syrian Voices: Mediation and Art a digital platform for Syrian Artists on Facebook and blog.

Much of El-Hassan's practice involves social intervention and social design projects, such as her project No Corruption, a brand of wicker bags and cases based on an old technique and developed together with members of the mostly impoverished Romani community in Hungary (who number 600.000) to alleviate their economic situation. The first location of this project was Szendrőlád, a small Romani village in eastern Hungary, in the forest of the Borsod Mountains. One of the traditional crafts of this village is a special wicker technique and unique techniques of wood chip braiding, called szilács, which were used on this occasion. Many of the projects that El-Hassan develops thus combine social function with environmentally friendly techniques of production.

GR Γεννημένη στη Βουδαπέστη αλλά με διπλή υπηκοότητα, ουγγρική και συριακή, η Róza El-Hassan δουλεύει με πρόσφυγες στη Συρία, τον Λίβανο και την Παλαιστίνη και αυτό έχει διαμορφώσει την πρακτική της. Συνδυάζοντας τη χρήση μακετών και γλυπτών μικτής τεχνικής με έργα σε χαρτί και επιτοίχια σχέδια, η El-Hassan ενώνει διαφορετικές ιδιότητες σε μια πολύπλευρη και υπαινικτική μελέτη της ανθρώπινης κατάστασης και ιδίως των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων και των προσφύγων. Έχει επίσης δημιουργήσει, στο Facebook και ως ιστολόγιο, το Syrian Voices: Mediation and Art — μια ψηφιακή πλατφόρμα για Σύρους καλλιτέχνες.

Πολλές από τις δραστηριότητες της El-Hassan έχουν να κάνουν με κοινωνικές παρεμβάσεις και κοινωνικό σχεδιασμό, όπως το πρότζεκτ No Corruption, μια μάρκα τσαντών βασιμμένων σε μια παλιά τεχνική καλαθοπλεκτικής που η καλλιτέχνις ανάπτυξε μαζί με μέλη της ουγγρικής κοινότητας των Ρομά, που αριθμεί 600.000 άτομα, προκειμένου να ανακουφίσει την εν γένει κακή οικονομική τους κατάσταση. Το πρότζεκτ ξεκίνησε αρχικά από το Szendrőlád, ένα μικρό χωριό των Ρομά στα όρη Borsod της ανατολικής Ουγγαρίας. Πολλά από τα εγχειρήματα της El-Hassan συνδυάζουν έτσι την κοινωνική προσφορά με τις φιλικές προς το περιβάλλον τεχνικές παραγωγής.

Ανάλογο παράδειγμα είναι η οικολογική αρχιτεκτονική 'Beehive' ή 'Adobe House', στο πλαίσιο της μακρόχρονης έρευνας της Róza El-Hassan γύρω από την οικολογική, βιώσιμη και ανθρωπιστική συριακή αρχιτεκτονική ως πιθανή μικρής κλίμακας λύση στο στεγαστικό

HOMAGE (TRIBUTE), 2016
Wood and plastic strips
170 x 45 cm
Courtesy Erna Hecey,
Luxembourg

HOMAGE (TRIBUTE), 2016
Ξύλο και λωρίδες πλαστικού
170 x 45 εκ.
Ευγενική παραχώρηση της
Erna Hecey, Λουξεμβούργο

Such an example is the ‘Beehive’ or ‘Adobe House’ eco-architecture, part of Róza El-Hassan’s long-term research into ecological, sustainable and humanitarian Syrian architecture, as a small scale possible solution to the refugee housing crisis. This house is where the artist’s ancestors lived and which was a common housing type in villages in northern Syria until the 1970s. The Beehive is a rotund building with a very high dome, at least four or five meters high. As the artist recalls from her childhood, inside these domes there was a sense of warm hospitality, and they were nearly empty and always very clean. In response to possible solutions for the housing problem due to the Syrian refugee crisis, El-Hassan decided to re-visit this simple architectural form as a model for re-building based on cheap, sustainable local materials (adobe mud bricks). The domed constructions – which have remained the same for thousands of years – do not need to be insulated in winter, keep cool in summer and produce no pollution. When no longer needed they crumble and turn to mud. For the exhibition an Adobe house has been constructed as an outdoor sculptural installation using local building materials in Greece and with the help of local builders, who at the same time will benefit from learning an age-old Syrian craft. This building is a functional prototype for emergency housing that can be mass-produced with support from the NGO sector. As the artist herself says: “At this moment I do not know what will happen in Syria during the next months, how people will have the strength to rebuild it. I try to think on the smallest scale: the dome made of mud, the Beehive and the one-room cube, or two rooms, with a framed photo of a relative and a mattress as all their sole belongings – our Syrian modernity, our pride. Anything more complex exceeds what my imagination can bear.”

πρόβλημα των προσφύγων. Πρόκειται για τον τύπο του σπιτιού που κατοικούσαν οι πρόγονοί της, και που παρέμενε συνηθισμένος στα χωριά της βόρειας Συρίας μέχρι τη δεκαετία του 1970. Το Beehive [Κυψέλη] είναι ένα στρογγυλό κτίσμα με έναν πολύ ψηλό θόλο, με ύψος τουλάχιστον 3–4 μέτρων. Όπως η ίδια θυμάται από τα παιδικά της χρόνια, οι θόλοι αυτοί ήταν σχεδόν άδειοι, πάντα πολύ καθαροί και ανέδιναν μια αίσθηση ζεστής φιλοξενίας. Αναζητώντας λύσεις στο στεγαστικό πρόβλημα που ανέκυψε από τη συριακή προσφυγική κρίση, η El-Hassan αποφάσισε να επισκεφθεί ξανά την απλή αυτή αρχιτεκτονική μορφή ως βιώσιμο μοντέλο αναδόμησης βασισμένο σε φθηνά τοπικά υλικά (χωμάτινους πλίνθους). Οι θολωτές κατασκευές, απaráλλαχτες εδώ και χιλιάδες χρόνια, δεν χρειάζονται μόνωση τον χειμώνα, μένουν δροσερές το καλοκαίρι και δεν ρυπαίνονται. Όταν πάψουν να χρειάζονται, καταρρέουν και ξαναγίνονται χώμα. Ένα Adobe House κατασκευάστηκε για την έκθεση ως υπαίθρια γλυπτική εγκατάσταση, με τη χρήση τοπικών ελληνικών υλικών και τη βοήθεια ντόπιων μαστόρων οι οποίοι ταυτόχρονα ωφελούνται μαθαίνοντας μια πανάρχαια συριακή τεχνική. Πρόκειται για ένα λειτουργικό μοντέλο στέγας που θα μπορούσε να παραχθεί μαζικά με υποστήριξη από τον χώρο των ΜΚΟ. Όπως λέει η ίδια η καλλιτέχνης: “Αυτή τη στιγμή δεν ξέρω τι θα συμβεί στη Συρία τους επόμενους μήνες, πού θα βρουν οι άνθρωποι τη δύναμη να την ξαναχτίσουν. Προσπαθώ να σκεφτώ στην ελάχιστη δυνατή κλίμακα: ο θόλος από πλίνθους και ο κύβος του ενός ή των δύο δωματίων, με μόνα υπάρχοντα ένα στρώμα και μια φωτογραφία συγγενών — η συριακή μας νεωτερικότητα, η περηφάνια μας. Οτιδήποτε πιο περίπλοκο ξεπερνά τη φαντασία μου.”

CV Róza El-Hassan (born 1966, Hungary) studied at the Hungarian Art Academy, and at the Städelsschule, Frankfurt. Her art has been exhibited in numerous exhibitions including: Future Dialect (with Martha Rosler), Kunstraum Riehen, Basel (2016); The Welfare State, M HKA, Museum of Contemporary Art, Antwerp, and Revolution, Utopia, Avant-Garde, Ludwig Museum, Budapest (2015); Objects and Drawings, solo show, Thomas Erben Gallery, New York (2014); The System Doesn't Contain Our Hearts, Gandy Gallery, Bratislava (2012); R.thinking/dreaming about overpopulation, a Retrospective, Kunsthalle Mücsarnok, Budapest (2006); Roza El-Hassan, Drawings, Drawing Center, New York (2003); Objekte, Vienna Secession (2000); Hungarian Pavilion, Venice Biennale, (1997).

Η Róza El-Hassan (γεν. 1966, Ουγγαρία) σπούδασε στην Ουγγρική Ακαδημία Τέχνης και στην Städelsschule της Φρανκφούρτης. Στις εκθέσεις των έργων της περιλαμβάνονται: Future Dialect (με τη Martha Rosler), Kunstraum Riehen, Βασιλεία (2016)· The Welfare State, M HKA, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Αμβέρσα και Revolution, Utopia, Avant-Garde, Ludwig Museum, Βουδαπέστη (2015)· Objects and Drawings, ατομική, Thomas Erben Gallery, Νέα Υόρκη (2014)· The System Doesn't Contain Our Hearts, Gandy Gallery, Μπρατισλάβα (2012)· R.thinking/dreaming about overpopulation, a Retrospective, Kunsthalle Mücsarnok, Βουδαπέστη (2006)· Roza El-Hassan, Drawings, Drawing Center, Νέα Υόρκη (2003)· Objekte, Vienna Secession (2000)· Ουγγρικό Περίπτερο, Μπιενάλε Βενετίας (1997).

Harmattan
Rain of Fire
Flying Carpet
Odyssey Dawn
Justice Done
Desert Storm
Infinite Justice
Peace for Galilee
Grapes of Wrath
Operation Babylone

TORSO, 2012
Brass polished mirror
300 x 150 cm
Courtesy of the Nadour
Collection

TORSO, 2012
Καθρέφτης από γυαλισμένο μπρούντζο
300 x 150 εκ.
Ευγενική παραχώρηση της Συλλογής
Nadour

Ninar Esber

GR Ninar Esber (γεν. 1971, Βυρητός) χρησιμοποιεί κυρίως το σώμα της ως υλικό σε μια πρακτική οργανωμένη με βάση την περφόρμανς, την εγκατάσταση και το βίντεο και κινούμενη γύρω από τις έννοιες της βραδύτητας, της ακινησίας και της αντίστασης. Η δουλειά της δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη θέση και τους ρόλους των γυναικών στη Μέση Ανατολή, την Ευρώπη ή αλλού. Καταδεικνύει τον παραλογισμό, την υποκρισία, τη βία και την αδικία που υφίστανται οι γυναίκες και οι μειονότητες. Για την έκθεση *A World Not Ours* η Esber δημιούργησε μια νέα περφόρμανς. Ένας τυφλός φάρος στέκει στραμμένος προς τη θάλασσα. Είναι αναμμένος, αλλά το φως του δεν έχει δύναμη. Στην κορυφή του στέκεται μια γυναικεία φιγούρα: καλεί τον ταξιδιώτη, αλλά μόλις πλησιάσει εκείνη στρέφεται αλλού. Ο φάρος και η φιγούρα καλούν, αλλά ταυτόχρονα αδυνατούν να προστατεύσουν όσους προστρέχουν. Ένα θανάσιμο παιχνίδι σαγήνης παίζεται ανάμεσα σε μια θελκτική αλλά επισφαλή παρουσία και τον θαμπωμένο ταξιδιώτη που σπεύδει προς την καταστροφή του. Όπως και στις περισσότερες περφόρμανς της, η Esber εδώ εκμεταλλεύεται τη σαγηνευτική επίδραση του μέσου της, διεγείρει την περιέργεια και μας καλεί να αναλογιστούμε τις σχέσεις με εκείνους της 'άλλης' πλευράς.

EN Ninar Esber (born 1971, Beirut) uses her body as a material in a practice organised essentially around performance, installation and video, playing on the notions of slowness, immobility and resistance. Her work also pays particular attention to the status and role given to women in the Middle East, in Europe or elsewhere. She uses her own body to highlight the absurdity, hypocrisy, violence and injustice that women and minorities are subjected to. For the exhibition *A World Not Ours*, Esber has developed a new performance piece. A blind lighthouse stands facing the sea. It is lit but its light is powerless. Atop the tall structure is poised a female creature; she beckons, but as soon as one approaches her she turns. The lighthouse and its sentry beckon but at the same time are unable to protect those who run towards them. A deadly game of seduction is played between a tempting but precarious presence and the stunned voyagers who run to their doom. As with most of her performative pieces, here too,

Το Torso (II), από την άλλη, είναι ένα έργο βασισμένο στο κείμενο και περιλαμβάνει τα ονόματα στρατιωτικών επιχειρήσεων που έχουν διεξαχθεί στη Μέση Ανατολή οι στρατοί των ΗΠΑ, του Ισραήλ, της Βρετανίας και της Γαλλίας από το 1948 ως σήμερα. Το υπερμέγεθες, λαμπερό περιδέραιο ως ελκυστικό αλλά ζοφερό 'τρόπαιο' και τα συχνά εξωτικά, χολιγουντιανής υφής ονόματα των στρατιωτικών επιχειρήσεων κρύβουν πίσω τους τη βία και τον θάνατο που συνεπάγονται οι εκστρατείες αυτές.

Με σπουδές στην Ecole Nationale Supérieure d'Arts στο Paris-Cergy, από το 2000 και μετά η Esber (γεν. 1971, Βηρυτός) δημιουργεί έργα που συχνά ξεκινούν από προσωπικά βιώματα και βασίζονται στην περφόρμανς. Κάποια είναι θεαματικά, αλλά τις περισσότερες φορές εγγράφονται σε καθημερινές ρουτίνες, με την καλλιτέχνη να κάθεται, να στέκεται, να διαβάζει, να κοιμάται, να μετρά, κ.ο.κ. Οι απλές αυτές δραστηριότητες, μεταξύ θεατρικής και καθημερινής χειρονομίας, παγώνουν τον χώρο και τον χρόνο και ενθαρρύνουν μια επιβραδυνόμενη πρόσληψη.

Esber manipulates the seductive effects of her chosen medium, stirs our curiosity, and encourages us to reflect upon our relations with those on the 'other' side.

Torso (II), on the other hand, is a text-based work featuring the names of a selection of military operations conducted by the US, Israeli, British and French militaries in the Middle East between 1948 and now. As a sinister 'trophy' the attractive appearance of this oversized shiny necklace, and the often exotic Hollywood-sounding names are at odds with the violence and death engendered by these campaigns.

Trained at the Ecole Nationale Supérieure d'Arts de Paris-Cergy, since 2000 Esber (born 1971, Beirut) has been making works that are often based on personal experience and are driven by performance. They are sometimes spectacular but more often inscribed in the routines of daily life: sitting, standing, reading, sleeping, filming, sorting, counting and so on. Although these simple acts hover between the theatrical and the quotidian gesture, they suspend space and time and encourage decelerated perception.

LA BONNE GRAINE, 2012

Performance at WIELS, Brussels

Courtesy the artist and Galerie Imane

Farès, Paris

Photos Cici Olsson

LA BONNE GRAINE, 2012

Περφόρμανς στο WIELS, Βρυξέλλες

Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνηδας και

της Galerie Imane Farès, Παρίσι

Photos Cici Olsson

CV Στις πρόσφατες εκθέσεις της περιλαμβάνονται: Choices Paris, Palais de Tokyo, Παρίσι (2016)· 5η Μπιενάλε Θεσσαλονίκης: Από την απαισιοδοξία της νόησης στην αισιοδοξία της πράξης, Θεσσαλονίκη (2015)· Before our eyes, Other Cartographies of the Rif, MACBA, Βαρκελώνη και Music Palace, Villa Empain, Boghossian Foundation, Βρυξέλλες (2014)· Experiencz # 2 – Materializing the Social, WIELS, Βρυξέλλες (2013)· Newtopia: the State of Human Rights, Mechelen (2012)· La Bonne Graine, Galerie Imane Fares, Παρίσι (2012)· L’Arlésienne, French cultural centre, Fes, (2012)· Working for Change, Moroccan Pavilion, 54th Venice Biennale (2011)· και Sentences on the banks and other activities, Darat Al Funun, Ιορδανία (2010).

CV Recent exhibitions include: **Choices Paris, Palais de Tokyo, Paris (2016); the 5th Thessaloniki Biennial: Between the Pessimism of the Intellect and the Optimism of the Will, Thessaloniki (2015); Before our eyes, Other Cartographies of the Rif, MACBA, Barcelona and Music Palace, Villa Empain, Boghossian Foundation, Brussels (2014); Experiencz # 2 – Materializing the Social, WIELS, Brussels (2013); Newtopia: the State of Human Rights, Mechelen (2012); La Bonne Graine, Galerie Imane Fares, Paris, (2012) L’Arlésienne, French cultural centre, Fes, (2012); Working for Change, Moroccan Pavilion, 54th Venice Biennale (2011); and Sentences on the banks and other activities, Darat Al Funun, Jordan (2010).**

Ninar Esber was born in Beirut, Lebanon in 1971. She lives and works between Paris and Beirut. Esber is represented by Galerie Imane Farès, Paris.

Mahdi Fleifel

A WORLD NOT OURS, 2012

Film, 93', colour, sound

Language: Arabic / English

Written, photographed and directed by Mahdi Fleifel

Produced by Patrick Campbell and Michael Aaglund

Film still courtesy of Mahdi Fleifel and Nakba Filmworks

A WORLD NOT OURS, 2012

Έγχρωμη ταινία με ήχο, 93'

Γλώσσα: Αραβικά / Αγγλικά

Σενάριο, φωτογραφία, σκηνοθεσία: Mahdi Fleifel

Παραγωγή: Patrick Campbell & Michael Aaglund

Ευγενική παραχώρηση στιγμιότυπου: Mahdi Fleifel & Nakba Filmworks

EN Mahdi Fleifel is a writer, film director and visual artist. Born in Dubai in 1979, Fleifel spent his early years in the Ain el-Helweh refugee camp in Lebanon before moving to Denmark. Refusing to “feed into familiar representations,” his films consider the experience of exile — shared by generations of his family — often in satirical or humorous ways.¹

Fleifel graduated from the National Film and Television School in England, where his first short film, *Arafat & I* (2009), won awards at numerous international festivals. This dramatic comedy echoes Fleifel’s diasporic history by following the story of two young lovers: a man, deeply in love, gives his girlfriend Yassar Arafat’s biography to help her understand his background. The relationship quickly dissolves.

GR Συγγραφέας, σκηνοθέτης και εικαστικός, ο Mahdi Fleifel γεννήθηκε στο Ντουμπάι το 1979 και πέρασε τα πρώτα του χρόνια στον προσφυγικό καταυλισμό του Ain el-Helweh στον Λίβανο, για να εγκατασταθεί τελικά στη Δανία. Οι ταινίες του, αρνούμενες να ‘υπηρετήσουν τις στερεοτυπικές αναπαραστάσεις, εξετάζουν την εμπειρία της εξορίας —όπως την έζησαν οι διαφορετικές γενιές της οικογένειάς του— με τρόπους συχνά σατιρικούς ή χιουμοριστικούς.¹

Ο Fleifel αποφοίτησε από το National Film and Television School στην Αγγλία, όπου η πρώτη του μικρού μήκους ταινία *Arafat & I* (2009) βραβεύτηκε σε πολλά διεθνή φεστιβάλ. Η δραματική κωμωδία απηχεί το διασπορικό ιστορικό του Fleifel μέσα από την ιστορία ενός ζευγαριού: ο άνδρας, βαθύτατα ερωτευμένος, δίνει στην κοπέλα του να διαβάσει τη βιογραφία του Γιάσερ Αραφάτ για να γνωρίσει καλύτερα τις καταβολές του. Η σχέση σύντομα διαλύεται.

In 2010, Fleifel set up the London-based production company Nakba FilmWorks with Irish producer Patrick Campbell. Their first feature-length film, *A World Not Ours* (2012) premiered at the Toronto Film Festival. It has since picked up over 30 awards, including the Peace Film Prize at the 2013 Berlinale; and Grand Jury Prizes at Yamagata, Edinburgh, and DOC: NYC. A documentary about identity — how we think of who we are and where we come from — the film blends historical footage, personal recordings, and family archives to tell an intimate story of three generations of exile in the refugee camp, Ain el-Helweh. Fleifel describes the film as “more than just a family portrait; it is an attempt to record what is being forgotten, and

To 2010 o Fleifel ίδρυσε μαζί με τον ιρλανδό παραγωγό Patrick Campbell την εταιρεία κινηματογραφικών παραγωγών Nakba FilmWorks στο Λονδίνο. Η πρώτη τους μεγάλου μήκους ταινία, *A World Not Ours* (2012), έκανε πρεμιέρα στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Τορόντο. Έκτοτε έχει αποσπάσει πάνω από 30 βραβεύσεις, μεταξύ των οποίων το Peace Film Prize στη Μπερλινάλε του 2013 και τα βραβεία της κριτικής επιτροπής στα φεστιβάλ Yamagata, Εδιμβούργου και DOC: NYC, Νέα Υόρκη. Ως ντοκιμαντέρ περί ταυτότητας —για το πώς προσεγγίζουμε το ποιο είμαστε και από πού ερχόμαστε— η ταινία συνθέτει αρχειακό υλικό, προσωπικές καταγραφές και οικογενειακά αρχεία για να διηγηθεί μια προσωπική ιστορία τριών γενεών σε εξορία στον προσφυγικό καταυλισμό Ain el-Helweh. Ο Fleifel περιγράφει την ταινία ως “κάτι παραπάνω από ένα οικογενειακό

A WORLD NOT OURS, 2012

Film, 93', colour, sound, Language: Arabic / English
Written, photographed and directed by Mahdi Fleifel
Produced by Patrick Campbell and Michael Aaglund
Film still courtesy of Mahdi Fleifel and Nakba Filmworks

A WORLD NOT OURS, 2012

Έγχρωμη ταινία με ήχο, 93'
Γλώσσα: Αραβικά / Αγγλικά. Σενάριο, φωτογραφία, σκηνοθεσία: Mahdi Fleifel
Παραγωγή: Patrick Campbell & Michael Aaglund
Ευγενική παραχώρηση στιγμιότυπου: Mahdi Fleifel & Nakba Filmworks

mark what should not be erased from collective memory.”²

The artist expands upon the trajectory of Ain el-Helweh’s residents in Xenos (2014). This film follows the 2010 journey of Abu Eyad, a young man from the camp, as he lives on the streets of Athens having travelled with smugglers through Syria and into Greece. Fleeing deprivation and conflict at home, Abu Eyad arrives in Greece only to find a society buckling under the pressures of economic and political collapse. The short documentary mixes footage of Athens with phone conversations recorded during Abu Eyad’s stay in the city, conveying his “day-to-day struggle for survival and enduring sense of exile in a land of hope that has become a nightmare.”³

Fleifel’s latest project, A Man Returned (2016), won the EFA nomination and the Silver Bear at the 2016 Berlinale. It follows another young man, 26-year-old Reda, on his failed attempt to escape from Ain el-Helweh. Trapped in Greece for three years, Reda finally returns to the refugee camp with a heroin addiction. Ain el-Helweh is being destroyed by internal strife and the escalating tension from the war in Syria. Here, against all odds, Reda decides to marry his childhood sweetheart. A bittersweet love story, A Man Returned resonates with the triumphs and despairs of the camp itself.

¹ Doha Film Institute interview, June 26, 2013.

² Taken from Mehdi Fleifel’s personal site, June 6, 2016.

³ Ibid.

πορτρέτο· μια απόπειρα να καταγραφούν τα όσα ξεχνιούνται και να επισημανθούν όσα δεν πρέπει να σβηστούν από τη συλλογική μνήμη.”²

Στο Xenos (2014) ο καλλιτέχνης εμβαθύνει στα σχετικά με την πορεία των ανθρώπων του Ain el-Helweh. Η ταινία αυτή ακολουθεί το ταξίδι που έκανε το 2010 ο Abu Eyad, ένας νέος άνδρας από τον καταυλισμό, περνώντας με τη βοήθεια διακινητών στην Ελλάδα μέσω Συρίας. Έχοντας εγκαταλείψει την εμπόλεμη πατρίδα του, φτάνει στην Ελλάδα για να βρεθεί σε μια κοινωνία που λυγίζει υπό την πίεση της οικονομικής και πολιτικής κατάρρευσης. Το σύντομο ντοκιμαντέρ αναμιγνύει σκηνές από την Αθήνα με τηλεφωνικές συνδιαλέξεις κατά την παραμονή του Abu Eyad στην Αθήνα, που μεταφέρουν “τον καθημερινό αγώνα επιβίωσης και την επίμονη αίτηση εξορίας σε μια γη της επαγγελίας που έχει αποδειχθεί εφιάλτης.”³

Η πιο πρόσφατη ταινία του Fleifel, A Man Returned (2016), απέσπασε την Αργυρή Άρκτο στη Μπερλινάλε του 2016. Η ταινία ακολουθεί έναν άλλο νέο άντρα, τον 26χρονο Reda, στην αποτυχημένη του απόπειρα να ξεφύγει από το Ain el-Helweh. Μετά από τριών ετών εγκλωβισμό στην Ελλάδα, ο Reda επιστρέφει τελικά στο στρατόπεδο προσφύγων εξαρτημένος από την ηρωίνη και βρίσκει το Ain el-Helweh να διαλύεται από εσωτερικές διαμάχες και από την κλιμακούμενη ένταση λόγω του πολέμου στη Συρία. Εκεί, εντελώς απρόσμενα, ο Reda αποφασίζει να παντρευτεί τον έρωτα των παιδικών του χρόνων. Ως γλυκόπικρη ιστορία αγάπης, το A Man Returned απηχεί τους θριάμβους και την αποτυχία του ίδιου του καταυλισμού.

¹ Συνέντευξη στο Doha Film Institute, 26 Ιουνίου 2013.

² Από τον ιστότοπο του Mehdi Fleifel, 6 Ιουνίου 2016.

³ Ibid.

FILMOGRAPHY

A Man Returned (30’), 2016
20 Handshakes for Peace (5’), 2015
Xenos (12’), 2014
A World Not Ours (93’), 2012

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

A Man Returned (30’), 2016
20 Handshakes for Peace (5’), 2015
Xenos (12’), 2014
A World Not Ours (93’), 2012

Marina Gioti

Μαρίνα
Γιώτη

AUNT DINA

Research photo for:

Agia Marina / Saint Marina, 2016

Single channel video, colour,
sound, 8'

Courtesy the artist

ΘΕΙΑ ΝΤΙΝΑ

Αρχαϊκή Φωτογραφία έρευνας για το

Agia Marina / Saint Marina, 2016

Μονοκάναλο βίντεο, έγχρωμο, με ήχο, 8'

Ευγενική παραχώρηση της

καλλιτέχνης

EN When Marina Gioti returned to her family home in Greece after her parents' death, she re-discovered the one and only item that her grandparents managed to salvage during their flight as refugees: an icon of Saint Marina, the starting point of Gioti's film. Forced to leave the town of Mylassa in Asia Minor (now Milas in present-day Turkey), Gioti's grandparents were among the over one million Greeks expelled from Turkey during the Asia Minor Catastrophe. This conflict, also known as The Greco-Turkish War of 1919-1922, played out during the collapse of the Ottoman Empire. Massacres (on both sides) and forced deportations resulted in one of the largest refugee populations of the early twentieth century in Europe. In 1923, a compulsory population exchange between Greece and Turkey forcibly relocated most of

the remaining Christian Greeks from Turkey – present in Asia Minor since Ionian times – as well as 500,000 Muslim Turks living in Greece, to Turkey. Gioti's grandparents found themselves in Samos before eventually settling in Nikaia, Athens. Here, they were given land upon which their four daughters, including the artist's mother, were raised.

The icon of St. Marina is the sole remaining possession from Gioti's grandparents' exodus. Gioti inherited the icon as a gift from a grandmother she never knew, Marina Yahaki, who wished for the figure to be handed down to the next Marina in the family. It was given to the artist by her mother during a period when "the icons of saints rated last in her interests." Now, wanting to know more about her heritage, the artist asks her two ninety-year-old aunts to re-

GR Όταν η Μαρίνα Γιώτη επέστρεψε στο πατρικό της στην Ελλάδα μετά τον θάνατο των γονιών της, βρήκε ξανά το μοναδικό αντικείμενο που είχαν κατορθώσει να σώσουν οι παππούδες της μέσα από τον δρόμο της προσφυγιάς: μια εικόνα της Αγίας Μαρίας, που γίνεται σημείο εκκίνησης για την ταινία της Γιώτη. Αναγκασμένοι να φύγουν από τη Μύλασα της Μικράς Ασίας (το Milas της σημερινής Τουρκίας), οι πρόγονοι της Γιώτη ήταν μεταξί του ενός και πλέον εκατομμυρίου Ελλήνων που εκδιώχθηκαν από την Τουρκία κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή — την κατάληξη του γνωστού και ως Ελληνοτουρκικού Πολέμου του 1919-1922 που σημάδεψε την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι (εκατέρωθεν) σφαγές και οι αναγκαστικοί εκτοπισμοί οδήγησαν σε μια από τις μεγαλύτερες προσφυγικές ροές των αρχών του εικοστού αιώνα στην Ευρώπη. Το 1923, η αναγκαστική ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας έφερε τη βίαιη μετεγκατάσταση των περισ-

σότερων από τους έλληνες χριστιανούς που παρέμεναν στην Τουρκία —με παρουσία στη Μικρά Ασία από τα χρόνια των Ιώνων— καθώς και 500.000 μουσουλμάνων της Ελλάδας προς την Τουρκία. Οι παππούδες της Γιώτη βρέθηκαν στη Σάμο πριν εγκατασταθούν τελικά στη Νίκαια, στην Αθήνα. Εκεί τους δόθηκε γη στην οποία μεγάλωσαν οι τέσσερις κόρες τους, μεταξύ των οποίων και η μητέρα της καλλιτέχνιδας.

Η εικόνα της Αγίας Μαρίας είναι το μόνο από τα υπάρχοντα της οικογένειας που επέζησε της αναγκαστικής μετεγκατάστασης. Η Γιώτη την κληρονόμησε ως δώρο από τη γιαγιά που ποτέ δεν γνώρισε, τη Μαρίνα Παχάκη, που ήθελε να καταλήξει η εικόνα στα χέρια της επόμενης Μαρίας στην οικογένεια. Δόθηκε στην καλλιτέχνίδα από τη μητέρα της σε μια περίοδο που "οι αγιογραφίες ήταν το τελευταίο που την ενδιέφερε." Τώρα, θέλοντας να γνωρίσει καλύτερα την οικογενειακή της ιστορία, ζητά από τις δύο ενενήντάχρονες θείες της να

construct the icon's history. With their memories impaired by age, the aunts participate in a shared family effort to remember. In that sense, the film is not only a meditation on the condition of the refugee, but also what the artist sees as a "race against time" to salvage family history by those closest to the events.

Gioti's grandparents were part of a group of people not dissimilar to those currently fleeing to Greece. The scenes that played out in Lesbos last summer were not unlike those that were played out on the island in the first ten days of October 1922, when 50,000 Greeks mainly from Aivali (on the coast of Turkey) arrived in Lesbos, creating a huge humanitarian problem.

Whereas the Greeks were once refugees, now they find themselves acting as hosts for

those fleeing persecution. History repeats itself and tables are turned. Remembrance becomes one of the mechanisms whereby human empathy might be safeguarded. Gioti's film reminds us of this.

Marina Gioti was born in Athens in 1972. Although she went through a formal film training, she has mainly been engaged in cinema experimentation and research, exploring its aesthetic and narrative capacities often in a visual arts context, through her videos, installations and hybrid media works. In her filmic work, she often manipulates found footage in order to revisit old, forgotten stories and unearth new meanings. She has also co-curated two exhibitions and programmed experimental and documentary films for screenings and film festivals.

YHAKI FAMILY

Archival research photo for:
Agia Marina / Saint Marina, 2016
Single channel video, colour,
sound, 8'
Courtesy the artist

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΓΙΑΧΑΚΗ

Αρχαία Φωτογραφία έρευνας για το
Agia Marina / Saint Marina, 2016
Μονοκάναλο βίντεο, έγχρωμο, με ήχο, 8'
Ευγενική παραχώρηση της
καλλιτέχνιδας

ανασυνθέσουν την ιστορία της εικόνας. Με τη μνήμη τους αδυνατισμένη λόγω ηλικίας, οι θείες μετέχουν στην κοινή οικογενειακή προσπάθεια να θυμηθούν. Από την άποψη αυτή, η ταινία εξετάζει όχι μόνο την προσφυγιά αλλά και εκείνο που η Γιώτη περιγράφει ως 'αγώνα δρόμου ενάντια στον χρόνο' για να περισωθεί η οικογενειακή ιστορία από εκείνους που ήταν πιο κοντά στα γεγονότα.

Η οικογένεια της Γιώτη ήταν μεταξύ μιας ομάδας ανθρώπων που δεν διαφέρουν πολύ από εκείνους που καταφεύγουν σήμερα στην Ελλάδα. Οι σκηνές που διαδραματίστηκαν στη Λέσβο το περασμένο καλοκαίρι μοιάζουν με εκείνες του πρώτου δεκαημέρου του Οκτωβρίου του 1922, όταν έφτασαν στο νησί 50.000 Έλληνες, κυρίως από το Αίβαλι της απέναντι τουρκικής ακτής, δημιουργώντας τεράστιο ανθρωπιστικό ζήτημα.

Εκεί που οι Έλληνες ήταν κάποτε πρόσφυγες, σήμερα βρίσκονται στο ρόλο του οικοδεσπότη των κατα-

τρεγμένων. Η ιστορία επαναλαμβάνεται και οι όροι αντιστρέφονται. Η μνήμη γίνεται ένας από τους μηχανισμούς διαφύλαξης της ανθρώπινης ενσυναίσθησης και αλληλεγγύης. Η ταινία της Γιώτη μας το θυμίζει αυτό.

Γεννημένη στην Αθήνα το 1972, η Μαρίνα Γιώτη είναι κινηματογραφίστρια και εικαστικός. Παρά τη συμβατική κινηματογραφική της εκπαίδευση, η Γιώτη έχει ασχοληθεί κυρίως με την κινηματογραφική έρευνα και το πειραματικό βίντεο, τις εγκαταστάσεις και τις υβριδικές δημιουργίες που διερευνούν τις αισθητικές και αφηγηματικές δυνατότητες του μέσου σε ένα πλαίσιο εικαστικό. Στο κινηματογραφικό της έργο συχνά επεξεργάζεται παλιό, προϋπάρχον αρχαιακό υλικό για να επαναπροσεγγίσει ξεχασμένες ιστορίες και να βρει νέα νοήματα. Έχει επίσης συνεπιμεληθεί δύο εκθέσεις και έχει οργανώσει προβολές πειραματικών ταινιών και ντοκιμαντέρ για κινηματογραφικά φεστιβάλ.

CV Gioti studied Chemical Engineering, Environmental Management (MSc), Filmmaking, and Media and Communication (MA) in Greece, UK and Belgium. Her films and installations have been exhibited in numerous exhibitions and film festivals including: Hypnos Project, Onassis Cultural Centre, Athens (2016), 5th Thessaloniki Biennial (2015), Wroclaw Media Art Biennial (2015), Yebisu Film Festival, Tokyo (2016), Viennale Film Festival, Vienna (2015), No Country For Young Men, Bozar, Brussels (2014), Depression Era, Benaki Museum, Athens & Mois de la Photo, Paris (2014), Les Rencontres Internationales Paris/ Berlin/ Madrid (2010 & 2007), Jeonju Film Festival (2010), Toronto International Film Festival (2009), Transmediale (2007). She is currently working on her first feature, a documentary set in Cairo, Egypt, in the period after the 2011 uprisings.

CV Η Γιώτη έχει σπουδάσει Χημικός Μηχανικός, Περιβαλλοντική Διαχείριση (MSc), Κινηματογράφος, και Media & Επικοινωνία (MA) στην Ελλάδα, τη Βρετανία και το Βέλγιο. Οι ταινίες και οι εγκαταστάσεις της έχουν παρουσιαστεί σε πολλές εκθέσεις και κινηματογραφικά φεστιβάλ, μεταξύ των οποίων: Hypnos Project, Ίδρυμα Ωνάση, Αθήνα (2016), 5η Μπιενάλε Θεσσαλονίκης (2015), Wroclaw Media Art Biennial (2015), Yebisu Film Festival, Τόκιο (2016), Viennale Film Festival, Βιέννη (2015), No Country For Young Men, Bozar, Βρυξέλλες (2014), Depression Era, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα & Mois de la Photo, Παρίσι (2014), Les Rencontres Internationales Paris/ Berlin/ Madrid (2010 & 2007), Jeonju Film Festival (2010), Toronto International Film Festival (2009), Transmediale (2007), Her(His)tory, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Αθήνα (2007), Anathena, Ίδρυμα ΔΕΣΤΕ, Αθήνα (2006). Αυτή την περίοδο ετοιμάζει την πρώτη της ταινία μεγάλου μήκους, ένα ντοκιμαντέρ που διαδραματίζεται στο Κάιρο μετά την εξέγερση του 2011.

Juice Rap News

IMMIGRANTS! FEATURING DONALD TRUMP AND TONY ABBOTT, 2015

(Juice Rap News #34)

Online news broadcast, 7' 09"

Courtesy Juice Rap News

Immigrants! Featuring Donald Trump and Tony Abbott, 2015

(Juice Rap News, επεισόδιο 34)

Διαδικτυακό δελτίο ειδήσεων, 7' 09"

Ευγενική παραχώρηση: Juice Rap News

EN JUICE RAP NEWS is an Australian-based rap group that performs satirical news segments about contemporary global affairs. The show was created in 2012 in a backyard studio in Melbourne by Hugo Farrant, a UK-born rhym-er and freestyle-rapper, and Giordano Nanni, a PhD in history. Broadcast on YouTube via the juicemedia channel, the news reports have developed a cult-like following, amassing over 14 million views from around the world. Primarily an Internet show, the success of JUICE RAP NEWS has led Farrant and Giordano to develop a live show to engage with audiences face to face. Just like the online videos, the live show represents the confluence of various artistic forms, bringing together theatre, rap, music, acting, comedy and visual art.

Providing “a broader, saner context and analysis of current affairs,” JUICE RAP NEWS is “a riotous collision of rigorous research, tough beats, razor-sharp rhymes, and biting satire.” With Farrant as the main lyricist and Nanni acting as writer and editor, the show is independently produced and fills a gap in popular media and news reportage. Since the show’s inception it has taken on the most pressing and controversial issues of our time, including State Surveillance, Whistleblowing, WikiLeaks, Climate Change, the killing of Osama Bin Laden, and the refugee crisis. To offer hard-hitting analyses of such complex issues, JUICE RAP NEWS counterpoints the opinions of fictional characters. In this way Farrant and Nanni—acting as caricatures of real-life news correspondents, politicians, and other public figures—present a diverse range of viewpoints. Each episode is hosted by the invented news anchor Robert Foster (played by Farrant). Other recurring characters include a general who represents the military-industrial complex; a hippy “mad scientist” and conspiracy theorist; a shifty businessman who epitomizes the capitalist financial elite; and a news reporter who stands in for the mainstream American media. Beyond these impersonations, the show has seen cameo appear-

ances by high-profile figures such as Julian Assange, Noam Chomsky, and Australian Senator Scott Ludlam.

The exhibition includes JUICE RAP NEWS episode 34: “Immigrants!” This broadcast looks at the current refugee crisis, asking us to rethink the issue and address our prejudices. Featuring US presidential candidate Donald Trump and Australian Prime Minister Tony Abbott, the episode examines two questions intrinsic to migration: corporate migrants (or border-crossing corporations that profit from paying no taxes), and the largely secretive global Free Trade Agreements such as the TTP, TTIP and TISA. Ultimately, the episode prompts us to consider: what kinds of immigrants should we really be worried about, human or corporate? JUICE RAP NEWS leaves the final decision to the individual, but reminds us of its implications in the rap’s concluding lines:

Some day, historians will look back and label this

The age of mass displacements, and assess how we handled it.

Will they condemn our blindness;

or celebrate our vision and humanity?

That’s up to us in the present, where

History is Happening.

GR Το Juice Rap News είναι ένα ραπ συγκρότημα με έδρα την Αυστραλία που παρουσιάζει σατιρικές ειδήσεις γύρω από την παγκόσμια επικαιρότητα. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το 2012 σε ένα αυτοσχέδιο στούντιο στη Μελβούρνη από τον Hugo Farrant, βρετανικής καταγωγής στιχουργό και freestyle-rapper, και τον Giordano Nanni, κάτοχο διδακτορικού στην Ιστορία. Οι ειδήσεις τους, που μεταδίδονται στο YouTube μέσω του καναλιού thejuicemedia, έχουν γίνει ένα είδος φαινομένου καλτ, με πάνω από 14 εκατομμύρια επισκέψεις από όλο τον κόσμο. Η επιτυχία του διαδικτυακού Juice Rap News έκανε τους Farrant και Giordano να προχωρήσουν και σε ένα ζωντανό σόου για μια απευθείας επαφή με το κοινό. Όπως και στα online βίντεο, οι ζωντανές παραστάσεις είναι αποτέλεσμα της συνάντησης διαφόρων μορφών τέχνης, συνδυάζοντας θέατρο, ραπ, μουσική, υποκριτική, κωμωδία και εικαστικά.

Το Juice Rap News παρέχει “ένα ευρύτερο, ορθολογικότερο πλαίσιο ανάλυσης της επικαιρότητας” μέσα από “μία εκρηκτική σύγκρουση ενδελχούς έρευνας με δυνατούς ρυθμούς, αιχμηρές ρίμες και καυστική σάτιρα.” Με τον Farrant ως βασικό στιχουργό και τον Nanni ως συγγραφέα και συντονιστή, το σόου είναι μια ανεξάρτητη παραγωγή που καλύπτει ένα κενό στα δημοφιλή ΜΜΕ και την ειδησεογραφική κάλυψη. Από την αρχή το πρόγραμμα καταπάστηκε με τα πιο φλέγοντα και αμφιλεγόμενα ζητήματα της εποχής, μεταξύ των οποίων η κρατική παρακολούθηση, η αποκάλυψη σκανδάλων, τα WikiLeaks, η κλιματική αλλαγή, η εξόντωση του Οσάμα Μπιν Λάντεν και η προσφυγική κρίση. Για την ωμή και ειλικρινή ανάλυση τέτοιων περίπλοκων θεμάτων, το Juice Rap News αντιπαράθετε τις απόψεις υπαρκτών και φανταστικών χαρακτήρων. Με τον τρόπο αυτό οι Farrant και Nanni —υποδύομενοι τις καρικατούρες υπαρκτών ανταποκριτών, πολιτικών και άλλων δημόσιων προσώπων— παρουσιάζουν μια πλήρη γκάμα διαφορετικών αντιτιθέμενων απόψεων. Οικοδεσπότης των επεισοδίων είναι ένας τηλεπαρουσιαστής ονόματι Robert Foster (τον υποδύεται ο Farrant). Ανάμεσα στις άλλες φιγούρες που παρουσιάζονται κατά καιρούς είναι ένας στρατηγός που αντιπροσωπεύει το στρατιωτικόβιομηχανικό μπλοκ· ένας “τρελός επιστήμονας” και συνωμοσιολόγος· ένας πανούργος επιχειρηματίαςσύμβολο της καπιταλιστικής οικονομικής ελίτ· και ένας δημοσιογράφος που εκπροσωπεί τα επίσημα αμερικανικά ΜΜΕ. Πέρα από αυτές τις

μμήσεις, το πρόγραμμα έχει φιλοξενήσει σε έκτακτη εμφάνιση γνωστές προσωπικότητες όπως ο Julian Assange, ο Noam Chomsky και ο Αυστραλός γερουσιαστής Scott Ludlam.

Στην έκθεση A World Not Ours παρουσιάζεται το επεισόδιο 34 του Juice Rap News με τίτλο “Μετανάστες!”, το οποίο εξετάζει την τρέχουσα προσφυγική κρίση και μας ζητά να επανεξετάσουμε τις σκέψεις, τις απόψεις και τις προκαταλήψεις μας γύρω από αυτό το ζήτημα. Το επεισόδιο περιλαμβάνει τον υποψήφιο για την αμερικανική προεδρία Donald Trump και τον Αυστραλό πρωθυπουργό Tony Abbott και αναφέρεται σε δύο καιρία θέματα σχετικά με τη μετανάστευση: τους πολιτικούς και εταιρικούς μετανάστες (τις υπερεθνικές επιχειρήσεις που κερδίζουν μην πληρώνοντας φόρους πουθενά), και τις εν πολλοίς μυστικές συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου τύπου ΤΤΡ, ΤΤΙΡ και ΤΙΣΑ. Εν τέλει το επεισόδιο μας βάζει να σκεφτούμε ποιοι μετανάστες είναι εκείνοι θα πρέπει να μας ανησυχούν πιο πολύ. Το Juice Rap News αφήνει την τελική απόφαση στον θεατή, αλλά μας θυμίζει το τι διακυβεύεται στους τελευταίους στίχους του rap:

Κάποτε οι ιστορικοί θα ονομάσουν αυτή την περίοδο
Εποχή των Μαζικών Εκτοπισμών, και θα κρίνουν
πώς τη χειριστήκαμε.
Θα επικρίνουν άραγε την τύφλα μας ή θα
επαινούν το όραμα και τον ανθρωπισμό μας;
Αυτό είναι στο χέρι μας τώρα, στο παρόν, εκεί
όπου η Ιστορία Εκτυλίσσεται.

Sallie Latch

EN Sallie Latch is a self-taught American artist, world traveller, retired teacher, and life-long peace activist. At age 83, she “still wants to change the world.” Art Space Pythagorion presents a new sound piece by Latch commissioned for the exhibition. I asked “why?” And this is what I heard (2016) is a series of interviews Latch recorded when she travelled to Greece in 2016 to document the journeys of refugees arriving on the island of Samos.

Latch grew up in a family that saw beyond constructed borders. Peace and justice were main topics of her daily conversations. Forced to flee the pogroms in Eastern Europe in the early 1900s, Latch’s family knew the difficulty and pain of being outsiders. An impoverished family of refugees themselves, they impressed upon Latch that fairness and equality applied to everyone, regardless of race, sexual identity, class, ethnicity, religion, or lack thereof. Latch writes, “Now, at age 83, these thoughts still play on me. They were there when I saw a post-ing on Facebook that depicted a man in Greece holding a dead refugee child in his arms saying, ‘Why isn’t anyone helping us? Why are we alone?’ My first reaction was that I wanted to help. So I did some research on volunteering which ultimately brought me to Samos Volunteers. It didn’t take long before I signed up.”

When she told her family and friends of her decision, most looked at her quizzically. A few cheered her on. The greatest cheering came from her dear friends and fundraisers, including her sponsors at the Global Justice Center, Mexico.

But as Latch opened the door to the refugee experience, European countries were shutting theirs. The camps that had been open were now called “hot spots” and their gates were locked, turning refugees into detainees. Latch’s

GR Η Sallie Latch είναι αυτοδίδακτη αμερικανίδα καλλιτέχνης, παγκόσμια περιηγήτρια, πρώην δασκάλα και νυν (και αεί, ισόβια) ακτιβίστρια για την ειρήνη που στα 83 της χρόνια “εξακολουθεί να θέλει να αλλάξει τον κόσμο.” Το Art Space Pythagorion παρουσιάζει στο πλαίσιο της έκθεσης A World Not Ours το ηχητικό έργο I asked “why?” And this is what I heard (2016), μια σειρά από συνεντεύξεις που ηχογράφησε η Latch όταν ταξίδεψε στη Σάμο το 2016 ως εθελόντρια. Κατά την εξαήμερη παραμονή της στο νησί κατέγραψε το ταξίδι των προσφύγων που έφταναν στο νησί.

Η Latch μεγάλωσε σε μια οικογένεια που έβλεπε πέρα από τα σύνορα και όπου η ειρήνη και η δικαιοσύνη ήταν καθημερινά θέματα συζήτησης. Έχοντας αναγκαστεί να φύγει για να σωθεί από τα πογκρόμ της Ανατολικής Ευρώπης στις αρχές του εικοστού αιώνα, η οικογένεια γνώριζε τις δυσκολίες και τα βάσανα του ανεπιθύμητου. Ως φτωχοί πρόσφυγες οι ίδιοι, της μετέδωσαν την πεποίθηση ότι η ισοτιμία και η ισότητα αφορά τους πάντες, ανεξαρτήτως φυλής, τάξης, σεξουαλικής ταυτότητας, εθνικότητας και θρησκείας (ή μη θρησκείας). Όπως γράφει η ίδια, “Τώρα, στα 83 μου, οι σκέψεις αυτές ακόμη με επηρεάζουν. Ήταν στο νου μου όταν είδα μια ανάρτηση στο Facebook με έναν άνδρα στην Ελλάδα

Sallie Latch with Dina, a young Afghani girl, at the port of Samos

Photo: Maureen Charters

Η Sallie Latch με τη Dina, ένα κορίτσι από το Αφγανιστάν, στο λιμάνι της Σάμου

Φωτογραφία: Maureen Charters

plans for how she would care for the people had come undone. She was forced to come up with a Plan B. Right in front of her were thousands of stories that needed to be heard, and Latch was willing to listen. As she says, “This was my chance. Refugees, immigrants, and those who have helped them had to be seen as people; people just like us. Mass media wasn’t doing this, so I decided I would do it.”

A 17-year-old Syrian boy taught Latch how to record using an iPod. Like many other refugees, he was willing to tell his story as long as his name and face remained hidden. He became her first interviewee, followed by many more. Refugees, local Greeks, and other volunteers came forward with their stories, many of whom had worked valiantly to relieve the suffering of the thousands fleeing to Samos to escape the death and destruction occurring in their homeland.

As Latch reflects, “These interviews are not just audio recordings for me. They are the spirit of the people who have shared their most private thoughts, pain, and suffering with me. We have cried together, hugged together, and lamented the needless pain and suffering in the world together.... I feel honoured that I have been entrusted with their stories and that I can give them to you to value as I do. May their voices spur us on to take the action needed to bring the peace and justice we all crave and deserve. Salam, Shalom, Paz, Peace, Parakalo!”

να κρατά στα χέρια του ένα νεκρό προσφυγόπουλο και να λέει: “Πατί δεν μας βοηθά κανείς; Πατί είμαστε μόνοι;” Πρώτη μου αντίδραση ήταν ότι ήθελα να βοηθήσω. Έκανα μια έρευνα γύρω από τον εθελοντισμό και τελικά πήρα το αεροπλάνο από το Σαν Φρανσίσκο οδηγήθηκα στους Samos Volunteers. Δεν μου πήρε πολύ χρόνο να δηλώσω συμμετοχή.’

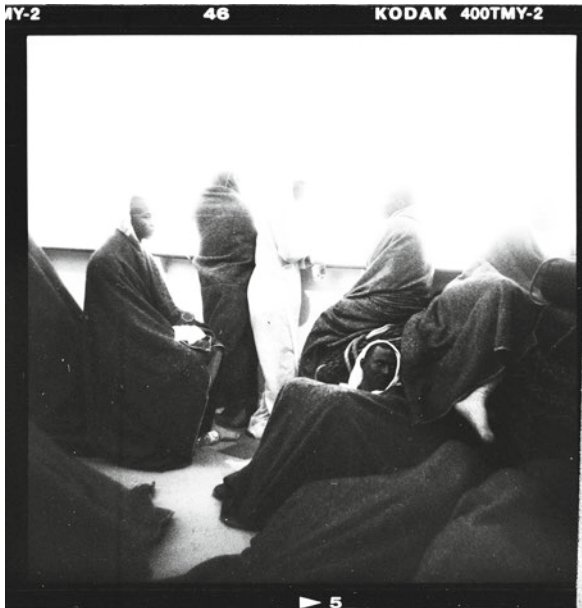
Όταν το είπε σε συγγενείς και φίλους, οι περισσότεροι παραξενεύτηκαν. Άλλοι πάλι την ενθάρρυναν — και πιο πολύ οι καλοί της φίλοι και υποστηρικτές στο Global Justice Center του Μεξικού. Εκεί όμως που εκείνη άνοιγε την πόρτα στην προσφυγική εμπειρία, οι ευρωπαϊκές χώρες έκλειναν τη δική τους. Οι ως τότε ανοιχτοί καταυλισμοί προσφύγων λέγονταν πλέον “hot spots” και οι πύλες τους κλειδώναν, κρατώντας έγκλειστους τους μετανάστες και τους πρόσφυγες. Τα όσα σχεδίαζε να κάνει για αυτούς τους ανθρώπους δεν ίσχυαν πια. Χρειάζόταν ένα σχέδιο Β — και μπροστά της υπήρχαν χιλιάδες ιστορίες ζωής που έπρεπε να ακουστούν: ‘Αυτή ήταν η ευκαιρία μου. Οι πρόσφυγες, οι μετανάστες κι εκείνοι που τους βοηθούσαν έπρεπε να παρουσιαστούν ως άνθρωποι-άνθρωποι σαν κι εμάς. Τα ΜΜΕ δεν το έκαναν αυτό, οπότε αποφάσισα να το κάνω εγώ.’

Ένας δεκαεπτάχρονος Σύρος πρόσφυγας της έδειξε πώς να ηχογραφεί με το iPod. Όπως και πολλοί άλλοι πρόσφυγες, δέχτηκε να πει την ιστορία του, με τον όρο να μην αποκαλυφθεί το πρόσωπο και το όνομά του. Την πρώτη εκείνη συνέντευξη ακολούθησαν πολλές άλλες, από πρόσφυγες και μετανάστες αλλά και από τους Έλληνες και ξένους εθελοντές που δουλεύουν ακούραστα για να απαλύνουν τον πόνο των χιλιάδων που φτάνουν στη Σάμο για να γλυτώσουν από τον θάνατο και την καταστροφή που άφησαν πίσω τους.

Όπως λέει η Latch, ‘Τα μένα αυτές οι συνεντεύξεις δεν είναι απλές ηχογραφήσεις. Είναι το πνεύμα των ανθρώπων που μοιράστηκαν μαζί μου τις πιο μύχιες σκέψεις, τα βάσανα και τον πόνο τους. Μαζί κλάψαμε, μαζί αγκαλιαστήκαμε, μαζί θρηνησαμε για τον άσκοπο πόνο και τη δυστυχία στον κόσμο... Είναι τιμή μου που μου εμπιστεύτηκαν τις ιστορίες τους και που μπορώ να σας τις μεταφέρω για να τις εκτιμήσετε κι εσείς όπως εγώ. Ας μας παρακινήσουν οι φωνές τους να κάνουμε όσα πρέπει για να έρθει η ειρήνη και η δικαιοσύνη που όλοι θέλουμε και μας αξίζει. Salam, Shalom, Paz, Peace — Ειρήνη, Πα-ρακαλό!’

Giorgos Moutafis

Γιώργος Μουτάφης

From the series **EUROPA EUROPA**, 2016
Black-and-white photograph in light box
25 x 25 cm
Courtesy Giorgos Moutafis

Από τη σειρά EUROPA EUROPA, 2016
Ασπρόμαυρη φωτογραφία σε φωτεινό κουτί
25 x 25 εκ.
Ευγενική παραχώρηση: Γιώργος Μουτάφης

EN **Giorgos Moutafis (b. 1977, Athens) is a Greek photojournalist and filmmaker who has spent the past nine years documenting migration. Using an unconventional photographic practice—Moutafis typically shoots with a disposable \$20 camera—the artist has produced pictures of severe humanitarian crises and conflicts in more than 20 places including: Syria, Libya, Egypt, Tunisia, Lebanon, Kosovo, the Gaza Strip, Turkey, South Sudan, Haiti and Swaziland. Moutafis began studying photography for the first time in 2006 as part of the 18+ Photography Team. In 2007 he completed his training at the Focus School of Art Photography in Athens and Digital Film Making in SAE Athens. Following graduation, he devoted a large portion of his practice to photographing refugees. As he says, “I was intrigued by these population movements and I tried to set my goal on the lives of immigrants and telling their story [...] I am convinced that no human being will leave home without good reason. War, violence, economic problems and politics are often the reasons why these people leave their homeland.”**

For the exhibition *A World Not Ours*, Moutafis exhibits photographs from his ongoing series *Europa, Europa*. This long-term project is dedicated to showing refugees landing on Greek islands with the hope of reaching their “Promised Land” of the European Union, but also documents the plight of migrants now crossing from Libya and the southern Mediterranean. The artist’s small-scale photographs are presented at the Art Space Pythagorion using light boxes, a technique that highlights the details and immediacy of Moutafis’ images. Moutafis has a way of looking and a way of dealing with sorrow that is rarely so arrestingly done. It is the combination of black and white, the snapshot-like quality, and the almost accidental way of paying attention that makes these images so engaging. His photos, often vignettes of young siblings or profiles of individuals, poignantly capture one of Europe’s most significant historical moments.

GR Ο Γιώργος Μουτάφης (γεν. 1977, Αθήνα) είναι φωτορεπόρτερ και κινηματογραφιστής που έχει περάσει τα τελευταία εννέα χρόνια καταγράφοντας τη μετανάστευση. Με την αντισυμβατική του φωτογραφική πρακτική —συνήθως χρησιμοποιεί φτηνές μηχανές μιας χρήσης— ο Μουτάφης έχει καταγράψει σοβαρές ανθρωπιστικές κρίσεις και συρράξεις σε πάνω από 20 μέρη του κόσμου, μεταξύ των οποίων η Συρία, η Λιβύη, η Αίγυπτος, η Τυνησία, ο Λίβανος, το Κοσσυφοπέδιο, η Λωρίδα της Γάζας, η Τουρκία, το Νότιο Σουδάν, η Αϊτή και η Σουαζιλάνδη.

Ο Μουτάφης ξεκίνησε να μελετά φωτογραφία το 2006 ως μέλος της Φωτογραφικής Ομάδας 18+. Το 2007 ολοκλήρωσε την κατάρτισή του στη σχολή Καλλιτεχνικής Φωτογραφίας Focus και Ψηφιακού Κινηματογράφου στη SAE της Αθήνας. Μετά την αποφοίτησή του αφιέρωσε μεγάλο μέρος της δραστηριότητάς του στη φωτογράφιση προσφύγων. Όπως λέει, “Αυτές οι μετακινήσεις πληθυσμών με ενδιέφεραν, και προσπάθησα να θέσω ως στόχο μου τη ζωή των μεταναστών και την αφήγηση της ιστορίας τους [...]. Είμαι σίγουρος πως κανείς δεν αφήνει τον τόπο του χωρίς σοβαρό λόγο. Ο πόλεμος, η βία, τα οικονομικά προβλήματα και η πολιτική είναι συχνά εκείνα που τους κάνουν να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους.”

Στην έκθεση *A World Not Ours* ο Μουτάφης παρουσιάζει φωτογραφίες από τη εν εξελίξει σειρά *Europa, Europa*. Η σειρά αυτή απεικονίζει πρόσφυγες που φτάνουν στα ελληνικά νησιά με την ελπίδα να καταλήξουν στη ‘Γη της Επαγγελίας’ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά καταγράφει και τα δεινά των μεταναστών που τώρα περνούν από τη Λιβύη και τη νότια Μεσόγειο. Στο Art Space Pythagorion οι μικρής κλίμακας φωτογραφίες του παρουσιάζονται με τη χρήση φωτεινών κουτιών (light boxes), μια τεχνική που αναδεικνύει τις λεπτομέρειες και ενισχύει την αμεσότητα των έργων. Ο Μουτάφης έχει έναν ιδιαίτερα διεισδυτικό τρόπο να κοιτάζει και να απεικονίζει τη λύπη. Είναι ο συνδυασμός του ασπρόμαυρου, του χαρακτήρα του ενσταντανέ και της σχεδόν τυχαίας εστίασης της προσοχής που κάνει τις εικόνες του να τραβούν τόσο πολύ το βλέμμα. Οι φωτογραφίες του —συχνά βινιέτες που δείχνουν ομάδες ανθρώπων, οικογένειες ή προφίλ μεμονωμένων ατόμων— καταγράφουν συγκινητικά και με ιδιαίτερο σεβασμό μια από τις πιο σημαντικές ιστορικές στιγμές της Ευρώπης σήμερα.

From the series EUROPA EUROPA, 2016
Black-and-white photograph in light box
25 x 25 cm
Courtesy Giorgos Moutafis

Από τη σειρά EUROPA EUROPA, 2016
Ασπρόμαυρη φωτογραφία σε φωτεινό κουτί
25 x 25 εκ.
Ευγενική παραχώρηση: Γιώργος Μουτάφης

CV Currently based in Athens, Moutafis has had his photographs published in numerous international publications including Newsweek, TIME, the New Yorker, Courier International, The Guardian, Al Jazeera, CBS and CNN. His recent awards include the 2014 Press Freedom Award from Reporters Without Borders, the 1st prize at the Young Greek Photographers Contest, and the 1st prize at the Vilnius Photo Festival among others.

Ο Μουτάφης έχει ως βάση του την Αθήνα, και οι φωτογραφίες του έχουν δημοσιευθεί σε πολλά διεθνή μέσα όπως τα Newsweek, TIME, New Yorker, Courier International, The Guardian, Al Jazeera, CBS και CNN. Στις πρόσφατες διακρίσεις του περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων το Βραβείο Ελευθερίας του Τύπου 2014 από τους Ρεπόρτερ Χωρίς Σύνορα, το 1ο βραβείο στον διαγωνισμό Νέων Ελλήνων Φωτογράφων και το 1ο βραβείο στο Φωτογραφικό Φεστιβάλ του Βίλνιους.

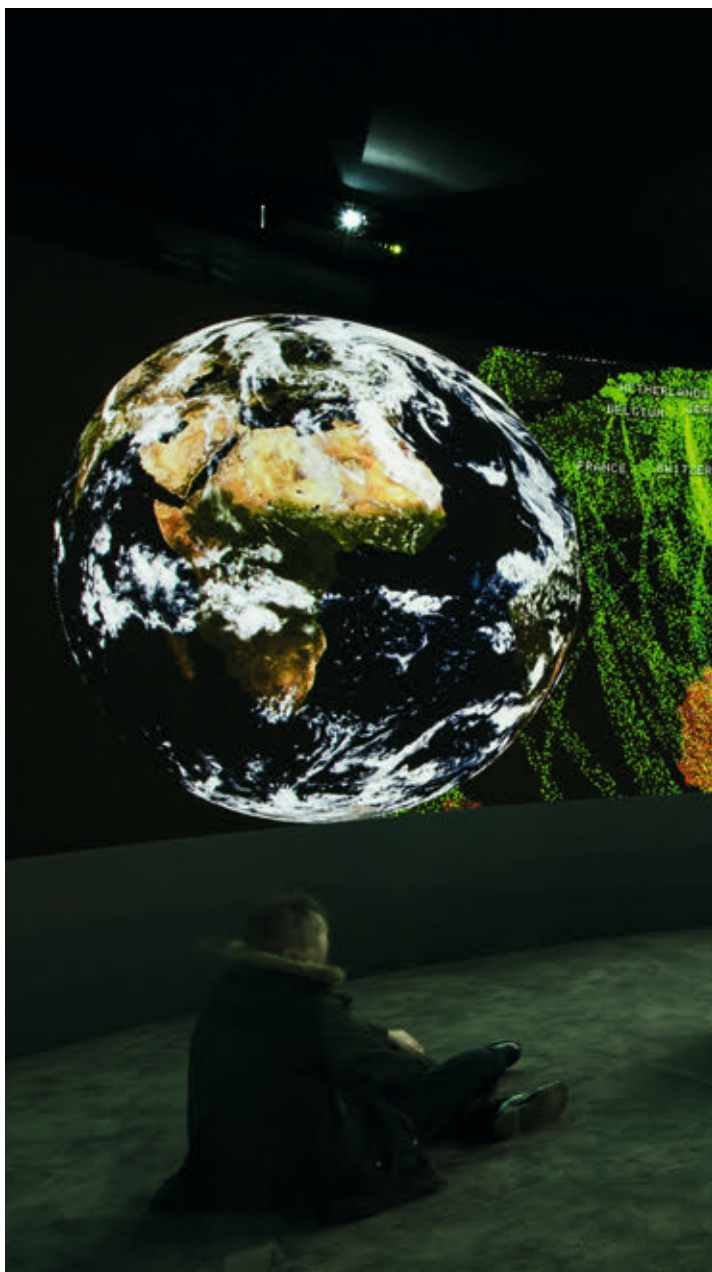
Diller Scofidio & Renfro, Mark Hansen, Laura Kurgan & Ben Rubin

in collaboration with
σε συνεργασία με τους

Robert Gerard Pietrusko & Stewart Smith,

based on an idea by
βασισμένο σε μια ιδέα του

Paul Virilio

EXIT, 2008-2015

Immersive video and audio installation, 22' 48"

Collection of the Fondation Cartier pour l'art contemporain, Paris
© Diller Scofidio + Renfro, Laura Kurgan, Mark Hansen and Ben Rubin,
in collaboration with Stewart Smith and Robert Gerard Pietrusko
Photo © Luc Boegly

EXIT, 2008-2015

Εμβυθιστικό βίντεο και ηχητική εγκατάσταση, 22' 48"

Συλλογή Fondation Cartier pour l'art contemporain, Παρίσι

© Diller Scofidio + Renfro, Laura Kurgan, Mark Hansen και Ben Rubin, σε συνεργασία με τους Stewart Smith και Robert Gerard Pietrusko

Photo © Luc Boegly

EXIT, 2008-2015

Immersive video and audio installation, 22' 48"

Collection of the Fondation Cartier pour l'art contemporain, Paris

© Diller Scofidio + Renfro, Laura Kurgan, Mark Hansen and Ben

Rubin, in collaboration with Stewart Smith and Robert Gerard

PietruskoPhoto © Luc Boegly

EXIT, 2008-2015

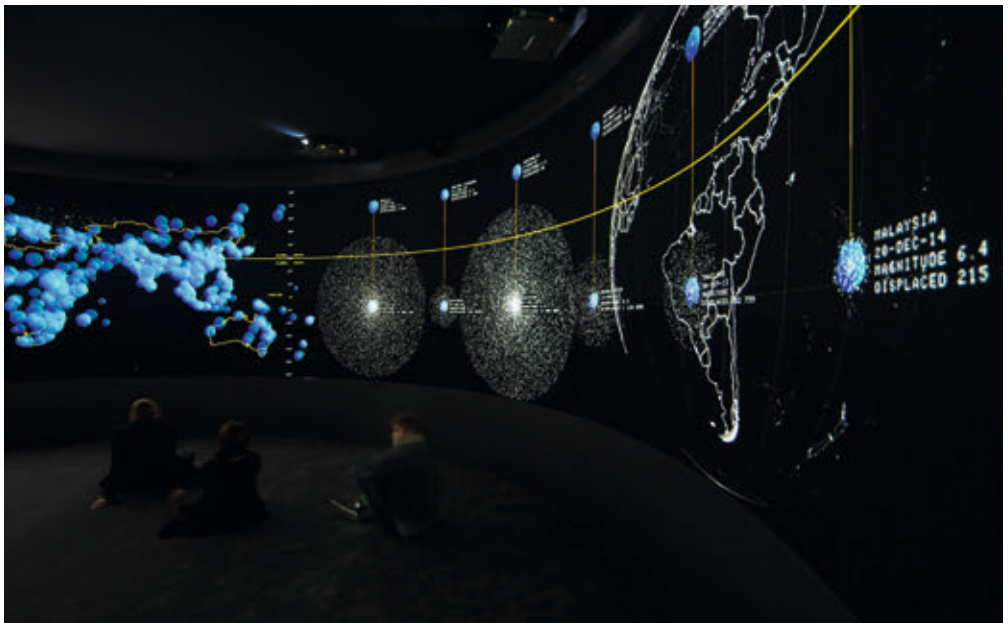
Εμβυθιστικό βίντεο και ηχητική εγκατάσταση, 22' 48"

Συλλογή Fondation Cartier pour l'art contemporain, Παρίσι

© Diller Scofidio + Renfro, Laura Kurgan, Mark Hansen και Ben Rubin,

σε συνεργασία με τους Stewart Smith και Robert Gerard Pietrusko

Photo © Luc Boegly

EN Exit (2008–2015) is an installation composed of a series of animated maps generated by data from over 100 sources that investigate human migrations today and their leading causes. Based on a brief set out by French philosopher and urbanist Paul Virilio, this experimental work was created by American artists and architects Diller Scofidio + Renfro in collaboration with architect-artist Laura Kurgan and statistician-artist Mark Hansen, with a core team of artists and scientists. As Virilio explains, unprecedented numbers of migrants are leaving their home countries for economic, political, and now increasingly for environmental reasons.

Originally commissioned by the Fondation Cartier pour l'art contemporain for its 2008 exhibition Native Land, Stop Eject, Exit was completely updated in October 2015 on the occasion of COP21 (Paris Sustainable Innovation Forum 2015), reflecting the alarming evolution of the data since it was first presented. A repetitive motion of a globe writes and re-writes translations of different aspects of the migration data into maps, texts and trajectories. The maps allow the visualization of a number of global datasets, displaying six animated scenes: Population Shifts; Cities; Remittances; Sending Money Home; Political Refugees and Forced Migration; Rising Seas, Sinking Cities; Natural Disasters; Speechless and Deforestation.

Exit is part of the Collection of the Fondation Cartier pour l'art contemporain, Paris.

GR Το Exit (2008–2015) είναι μια βίντεο-εγκατάσταση με μια σειρά από κινούμενους χάρτες που δημιουργούνται βάσει δεδομένων από 100 διαφορετικές πηγές που παρακολουθούν τα σημερινά μεταναστευτικά ρεύματα και τα βασικά τους αίτια. Βασισμένο σε μια ιδέα που ανέπτυξε ο γάλλος φιλόσοφος και πολεοδόμος Paul Virilio, το πειραματικό αυτό έργο δημιουργήθηκε από τους αμερικανούς καλλιτέχνες και αρχιτέκτονες Diller Scofidio + Renfro σε συνεργασία με την αρχιτέκτονα-καλλιτέχνη Laura Kurgan και τον στατιστικό-καλλιτέχνη Mark Hansen και μια ομάδα επιστημόνων και καλλιτεχνών. Όπως εξηγεί ο Virilio, είναι χωρίς προηγούμενο οι αριθμοί των μεταναστών που αφήνουν τις πατρίδες τους για οικονομικούς, πολιτικούς και τώρα πια όλο και περισσότερο για περιβαλλοντικούς λόγους.

Ξεκινώντας κατόπιν παραγγελίας του Fondation Cartier pour l'art contemporain για την έκθεση Native Land, Stop Eject του 2008, το Exit ανανεώθηκε και εμπλουτίστηκε τον Οκτώβριο του 2015 με την ευκαιρία του COP21 (Paris Sustainable Innovation Forum 2015), αντανακλώντας την ανησυχητική εξέλιξη των δεδομένων από τότε που πρωτοπαρουσιάστηκαν. Η επαναλαμβανόμενη κίνηση μιας υδρογείου γράφει και ξαναγράφει διάφορες πλευρές των μεταναστευτικών στατιστικών που μεταφράζονται σε χάρτες, κείμενα και τροχιές. Οι χάρτες επιτρέπουν την οπτικοποίηση διαφόρων σετ παγκόσμιων στατιστικών στοιχείων, προβάλλοντας έξι κινούμενες σκηνές: Μετακινήσεις Πληθυσμών· Πόλεις· Εμβάσματα· Στέλνοντας Λεφτά στην Πατρίδα· Πολιτικοί Πρόσφυγες και Αναγκαστική Μετανάστευση· Η Θάλασσα Ανεβαίνει, οι Πόλεις Βουλιάζουν· Φυσικές Καταστροφές· Εξαφάνιση Γλωσσών και Δασών.

Το Exit ανήκει στη Συλλογή του Fondation Cartier pour l'art contemporain, Παρίσι.

The exhibition is organized by the Schwarz Foundation

Η έκθεση διοργανώνεται από το Ίδρυμα Schwarz

Executive Director: Chiona Xanthopoulou-Schwarz

Διεύθυνση: Chiona Xanthopoulou-Schwarz

SCHWARZ FOUNDATION

Adelheid von Soden (Munich / Μόναχο)

Penny Petrakou / Πένη Πετράκου (Samos / Σάμος)

Sergio Zalmas / Σέργιος Ζαλμάς (Samos / Σάμος)

EXHIBITION / ΕΚΘΕΣΗ

Concept / curator: Katerina Gregos

Σύλληψη, επιμέλεια: Κατερίνα Γρέγου

Curatorial assistant: Sarita Patnaik

Βοηθός επιμελήτριας: Sarita Patnaik

Production / installation: Yorgos Efstathoulidis/Constructivist

Παραγωγή / εγκατάσταση: Γιώργος Ευσταθουλίδης/Constructivist

Artistic production supervisor: Danae Giamalaki

Επιβλεψη καλλιτεχνικών παραγωγών: Δανάη Γιαμαλάκη

Audio-visual: M-SPIRIT MON. / Kostas Perifanos

Οπτικοακουστικός εξοπλισμός: M-SPIRIT MON.ΕΠΕ / Κώστας

Περήφανος

Film production / direction: Theo Prodromidis

Κινηματογραφική παραγωγή / σκηνοθεσία: Θεόδωρος Προδρομιδής

International media relations: Goldman Public Relations, Munich

Επικοινωνία – διεθνή MME: Goldman Public Relations, Μόναχο

Greek media relations: Zuma Communications, Athens

Επικοινωνία – ελληνικά MME: Zuma Communications, Αθήνα

Educational programme: Katerina Zacharopoulou

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα: Κατερίνα Ζαχαροπούλου

CURATORIAL FELLOWS / ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ ΥΠΟΤΡΟΦΟΙ

Giannis Drakopoulos, Panos Giannikopoulos, Ioli Tzanetaki,

Sarita Patnaik, Faidra Vasileiadou

Φαίδρα Βασιλειάδου, Πάνος Γιαννικόπουλος, Γιάννης Δρακόπουλος,

Ιόλη Τζανετάκη, Sarita Patnaik

Assistants: Vassilis Pristouris, Despina Tsirigou, Evagelia

Vakiarou, Eleni Maria Loulourga

Βοηθοί: Ευαγγελία Βακιάρου, Ελένη Μαρία Λουλουργά, Βασιλης

Πριστούρης, Δέσποινα Τσιρίγου

BROCHURE / ΕΝΤΥΠΙΟ

Editor: Katerina Gregos

Επιμέλεια: Κατερίνα Γρέγου

Graphic design: Daniel Schnitterbaum

Σχεδιασμός: Daniel Schnitterbaum

Production: image

Παραγωγή: image

Texts: Katerina Gregos, Sarita Patnaik

Κείμενα: Κατερίνα Γρέγου, Sarita Patnaik

Translations: Tony Moser (English to Greek)

Μεταφράσεις: Τόνης Μόζερ (Αγγλικά σε Ελληνικά)

Proofreading: Tony Moser

Διορθώσεις: Τόνης Μόζερ

Thanks to the Fondation Cartier, Paris

for the loan of the work EXIT

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στο Fondation Cartier, Παρίσι

για το δάνεισμά του έργου EXIT

Fondation *Cartier*
pour l'art contemporain

Special thanks: Municipality of Samos, Municipal Harbor

Fund of Samos, Port Authority of Pythagorion

Ιδιαίτερες ευχαριστίες: Δήμος Σάμου, Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο Σάμου,

Λιμεναρχείο Πυθαγορείου

Art Space Pythagorion

Pythagorion Port, Samos 83103, Greece

Opening Hours: daily, 10:00–13:00 & 19:00–24:00

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά 10:00–13:00 & 19:00–24:00

Admission: 2€ / Είσοδος: 2€

Schwarz Foundation gGmbH

Metzstr. 36

81667 Munich

GERMANY

Tel.: 0049 (0) 89 44 24 99 05

Fax: 0049 (0) 89 44 24 99 04

info@schwarzfoundation.com

www.schwarzfoundation.com